Helsinki

Kaavanumero 13013

Asemakaavan muutoksen selostus

Esplanadit

kaupunginosa 3. Kaartinkaupunki

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

Diaarinumero HEL 2024-017144
Projektinumero 0000091
ProjectWise-numero 2461_13

Asemakaavan selostus

Asemakaavan selostuksessa esitetään kaavaratkaisun keskeinen sisältö ja suunnittelun vaiheet. Selostusta täydennetään kaavaprosessin edetessä. Selostuksesta säädetään alueidenkäyttölaissa (AKL) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (MRA). Alueidenkäyttölaki oli 1.1.2025 saakka maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL).

Kaavan nimi: Esplanadit, asemakaavan muutos

Kaavanumero: 13013

Päivätty: **tieto täydentyy myöhemmin**

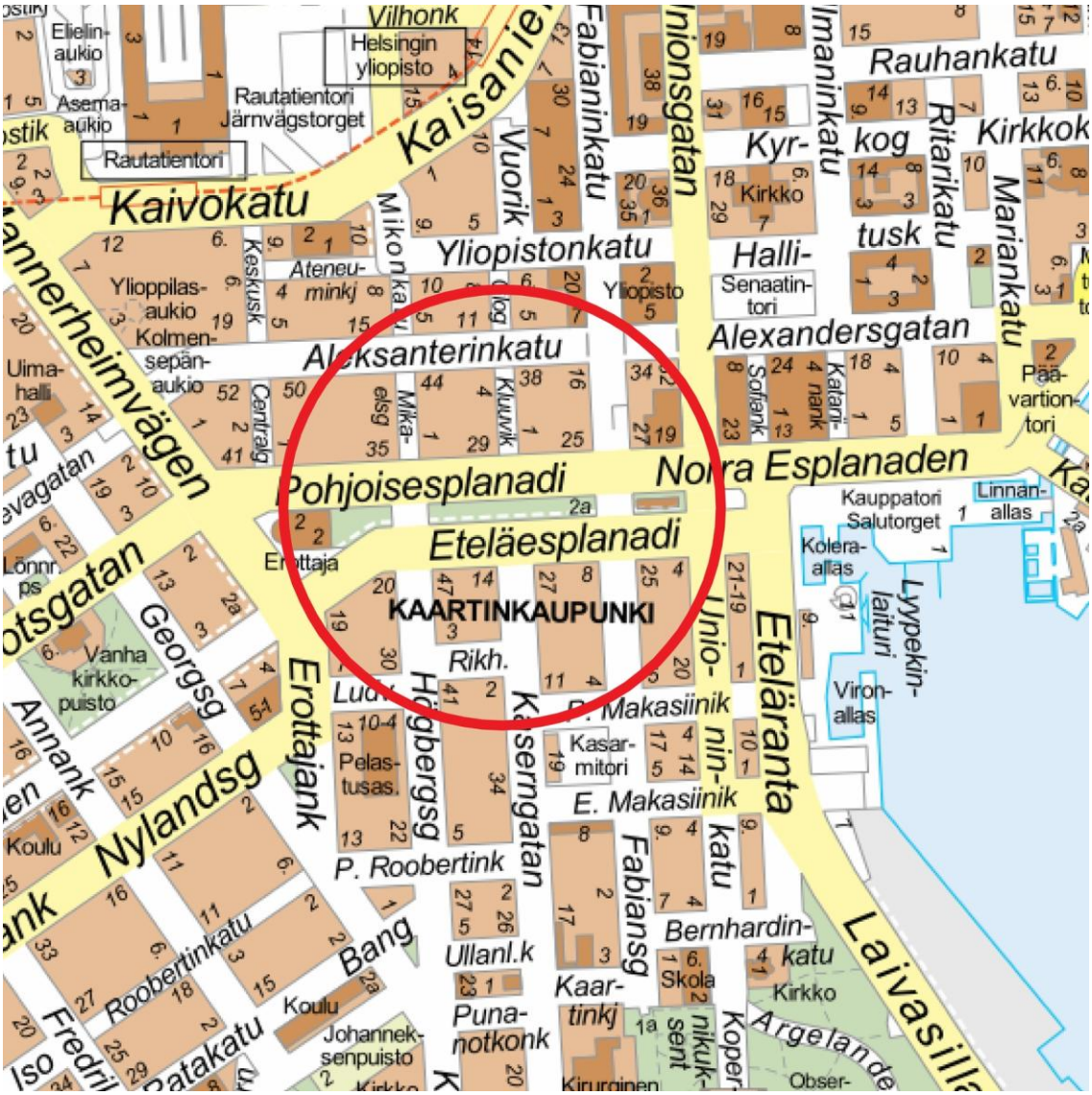
Asemakaavan muutos koskee:
Kaavamuutos koskee 3. kaupunginosan (Kaartinkaupunki) katu- ja puistoalueita.

Laatija: Helsingin kaupungin asemakaavoituspalvelu

Vireilletulosta ilmoittaminen: 8.4.2025
Nähtävilläolo (AKL/MRL 65 §, MRA 27 §): 2.11.2026–1.12.2026
Kaupunkiympäristölautakunta:
Hyväksyminen: kaupunginvaltuusto
Voimaantulo: **päiväys merkitään kun kaava on tullut voimaan**

Alueen sijainti

Alue sijaitsee Kaartinkaupungin kaupunginosan pohjoisreunassa, Helsingin ydinkeskustassa. Alue käsittää Pohjois- ja Etelä-Esplanadin katutilat, sekä niiden väliin rajautuvan kolmiosaisen puiston (Kappeliesplanadi, Runebergin-esplanadi ja Teatteriesplanadi). Alue rajautuu idässä Unioninkatuun, sekä lännessä Ruotsalaiseen teatteriin ja Erottajanaukioon.

Kuva: Suunnittelualueen sijainti.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä 5

Asemakaavan kuvaus 6
Tavoitteet 6
Mitoitus 6
Alueiden käyttötarkoitus ja korttelialueet 7
Liikenne 9
Palvelut 11
Maisema ja luonnonympäristö 11
Virkistys- ja viherverkosto 13
Ekologinen kestävyys 14
Suojelukohteet 14
Yhdyskuntatekninen huolto 17
Maaperän rakennettavuus, pohjarakentaminen ja pilaantuneisuuden kunnostaminen 18
Ympäristöhäiriöt 18
Pelastusturvallisuus 20
Vaikutukset 20
Toteutus 27

Suunnittelun lähtökohdat 28

Suunnittelu- ja käsittelyvaiheet 31

Tiivistelmä

Esplanadin puisto ja katualueet ovat Helsingin arvokkainta 1800-luvun ympäristöä, joka on säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan tähän päivään. Ympäristö on ainutlaatuinen koko Suomen mittakaavassa. Alueelta kuitenkin puuttuu asemakaavallinen suojelu. Kaavaratkaisu on tehty, koska miltei 200 vuotta vanha voimassa oleva asemakaava ei vastaa enää nykyistä tilannetta. Esplanadin puistolta puuttuu asemakaavalla asetettu suojelu, joten tässä kaavassa puiston ja kaupunkiympäristön suojelumerkinnät laaditaan vastaamaan nykyisiä suojeluarvoja. Keskeisenä tavoitteena on suojella valtakunnallisesti arvokas puistokokonaisuus katuympäristöineen ja laatia alueelle sen arvot turvaava asemakaava. Kaavan laatiminen vahvistaa keskustan elinvoimaa turvaamalla Helsingin keskustan arvokkaimman historiallisen ympäristön.

Kaavatyössä voimassa oleva vuoden 1836 asemakaava ajantasaistetaan. Puistojen, rakennusten, katutilan ja puistoelementtien suojelutarpeet määritetään vastaamaan tämän päivän suojelukriteerejä. Asemakaavan yhteydessä laaditaan liikennesuunnitelma, joka toteuttaa Helsingin ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Liikennealueet säilyvät pääosin ennallaan. Puistoalueita palautetaan alkuperäisen 1800-luvun sommitelman mukaiseen asuun palauttaen mm. puistojen reunassa kulkevat kaksoispuurivit.

Kaavaratkaisun yhteydessä on laadittu liikennesuunnitelma (piir.nro 8261).

Kaavaratkaisun toteuttaminen vaikuttaa erityisesti siten, että muutoksessa on tuotu alueen suojelu ajan tasalle suojaamaan alueen merkittävät rakennus-, kulttuuri- ja puistohistorialliset arvot.

Alueen ainoa maanomistaja on kaupunki.

Kaavoitus on tullut vireille kaupungin aloitteesta. Esplanadien asemakaavan päivitys on osa Helsingin ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman käytäntöön viemistä.

tekstiä täydennetään, kun kaavaehdotus on ollut nähtävillä

Asemakaavan kuvaus

Tavoitteet

Kaavan tavoitteena on turvata merkittävän historiallisen kaupunkitilakokonaisuuden arvot eheänä puistoympäristönä ja kaupunkiakselina. Kaavamuutos tukee keskustan ominaispiirteitä ja elinvoimaa ensisijaisesti historiallisen puiston lähtökohdista. Lisäksi tavoitteena on palauttaa puiston sommitelma vastaamaan paremmin alkuperäistä 1800-luvun sommitelmaa. Kaavan tavoitteena on jatkaa nykyisen puiston virkistyskäyttö ydinkeskustan merkittävämpänä arvopuistona. Tavoitteena on mahdollistaa toimintoja tukevat arvoympäristöön soveltuvat palvelut ja tapahtumat ja näin luoda edellytykset ydinkeskustan vetovoimaiselle tapahtumapaikalle sekä vastata kansainvälisten matkailijoiden tarpeisiin.

Kaava mahdollistaa Esplanadin alueen vesihuollon sekä katujen korjaus- ja muutostyöt.

Liikenteen osalta tavoitteena on Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman mukainen kaavaratkaisu, jossa Esplanadeilla on rooli pääverkon poikittaisen autoliikenteen yhteytenä, jolla mahdollistetaan ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutuminen myös kaava-alueen ulkopuolella Kaivokadulla.

Tavoitteena on edesauttaa seuraavien kaupungin strategisten tavoitteiden 2025–2029 toteutumista:

- Haluamme keskustan kehittyvän kiinnostavana kaupungin sydämenä, jonne halutaan tulla ja jossa viihdytään.
- Lisäämme vehreyttä ja viherpintaa kaupunkirakenteessa ja julkisissa kaupunkitiloissa esimerkiksi lämpösaarekeilmiön hillitsemiseksi.
- Luomme edellytyksiä matkailulle, tapahtumille ja elämyksille ympäri vuoden.

Kaavaratkaisu edesauttaa kaupunkistrategian 2025–2029 tavoitteiden toteutumista siten, että se tukee Helsingin elämää, elinvoimaa, osaamista ja kasvua. Elinvoimainen keskusta on Helsingille keskeinen vetovoimatekijä ja käyntikortti. Strategiassa olemme sitoutuneet siihen, että keskusta kehittyy kiinnostavana kaupungin sydämenä, jonne halutaan tulla ja jossa viihdytään. Helsingin keskustan pitää olla vetovoimainen ja viihtyisä ympäri vuoden. Kaava mahdollistaa virkistyspalvelut Helsingin ydinkeskustassa Esplanadin puistokokonaisuuden osalta. Lisäksi kaava mahdollistaa kaava-alueen nykyisten palvelujen jatkamisen ja monipuolisten arvoympäristöön soveltuvien palvelujen ja tapahtumien kehittämisen. Alueen historiallinen ympäristö ja sen vaaliminen luo edellytykset Helsingin elinvoiman vahvistamiselle, matkailun edistämiselle ja nostaa alueen arvoa.

Mitoitus

Suunnittelualueen pinta-ala on 32 306 m².

Voimassa olevassa kaavassa rakennusoikeuksia ei ole määritelty. Rakennusoikeudet on määritelty noudattamaan olemassa olevia rakennusmassoja. Kaavan suojeltujen rakennusten rakennusoikeus on yhteensä n. 1 275 k-m^2.

Alueiden käyttötarkoitus ja korttelialueet

Alueen lähtökohdat ja nykytilanne

Esplanadi muodostaa yhdessä Senaatintorin ja Kauppatorin kanssa Helsingin historiallisen keskustan yhtenäisimmän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden, joka on säilyttänyt olemuksensa ja perusmuotonsa yli kahdensadan vuoden ajan.

Esplanadien puistokadut ja keskeispuisto ovat peräisin uuden pääkaupungin kaavasta 1800-luvun alusta. Siinä Mannerheimintie, Bulevardi ja Esplanadit puistokatuina muodostavat rangan kaupunkirakenteelle. Näistä puistokaduista Bulevardi ja Esplanadi hahmottuvat edelleen ja luovat merkittävän Helsingin historiallisen kerrostuman. Molempien puistokatujen päähän sijoittuvat alkuperäisen suunnitelman mukaiset merelle aukeavat torit, Kauppatori ja Hietalahdentori, sekä nykyisin katujen nivelkohtaan Erottajanaukio.

Esplanadin puistossa on edelleen havaittavissa C.L. Engelin 1820-luvulla luonnehtima kolmijakoisuus. Alue koostuu Esplanadin kolmesta puisto-osasta – Teatteriesplanadista, Runeberginesplanadista ja Kappeliesplanadista, sekä Pohjois- ja Eteläesplanadi kaduista. Sommitelman tilallinen hahmo on pääosin säilynyt. Esplanadilla sijaitsevat puurivit ovat aiheena peräisin 1800-luvun alusta, ja ne ovat olleet tärkeä osa vanhan empire-keskustan kaupunkikuvaa jo silloin. 1800-luvulla Teatteri- ja Runeberginesplanadeille istutetuista lehmuksista suuri osa on säilynyt nykypäivään. Esplanadin leveän keskikäytävän suora linjaus on säilynyt alkuperäisestä kaavasta, ja sen pitkä näkymäakseli, joka jatkuu Havis Amandalle ja Kauppatorin yli itään, on merkittävä osa puistoa. Alue ja sitä ympäröivä rakennusperintö yhdessä muodostavat näkymiä, jotka ovat Helsingin keskustalle tunnusomaisia. Esplanadista on myös kehittynyt yksi Helsingin tärkeimmistä nähtävyyksistä. Kaupunkitilalla tai puistoelementeillä ei ole nykyisin asemakaavallista suojelustatusta, mutta niiden kulttuurihistoriallinen arvo on kiistaton.

Esplanadien merkitystä kaupungille lisäävät niiden varrelle sijoittuvat, lukuisat kulttuurihistoriallisesti ja toiminnallisesti merkittävät arvorakennukset. Kaava-alueelle sijoittuvilla ravintola Kappelilla, lavalla ja puistokioskeilla ei ole nykyisin suojelustatusta, mutta niiden kulttuurihistoriallinen arvo on merkittävä.

Kulttuurihistoriallisen arvon lisäksi Esplanadin vehreä ja kaikille avoin puisto on merkittävä osa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää ja resilienttiä kaupunkirakennetta tiiviissä keskustassa.

Puisto, joka on kaupunkikuvallisesti, maisemallisesti, kulttuurihistoriallisesti tai puistohistoriallisesti arvokas (VP/s).

Suojelu koskee historiallista puistokokonaisuutta. Historiallisiin säilytettäviin ja tarvittaessa uudistettaviin ominaispiirteisiin kuuluvat puut ja muu kasvillisuus,

nurmialueet, puistokäytävät, muistomerkit, allasrakenteet ja esiintymislava. Lähtökohtana on, että kaava-alueen rakennuksissa, puistossa ja muilla yleisillä alueilla suunnittelun tulee perustua riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin.

Rakennuksia on suojeltu erillisellä suojelumerkinnällä. Sr-1-merkinnällä on suojeltu Kappelin rakennus. Merkintä määrittää suojelun siten, että suojeltu rakennus on rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti erityisen arvokas. Suojelu koskee rakennuksen alkuperäisiä tai niihin verrattavia rakenteita, rakennusosia ja arvokkaita sisätiloja. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennusta ei saa purkaa. Sr-2-merkinnällä on suojeltu esiintymislava ja Runebergin esplanadin kioskirakennukset ja merkintä määrittää suojelun siten, että rakennukset ovat rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokkaita. Suojelu koskee rakennusten julkisivuja ja vesikattoa sekä sisätilojen rakenneosia. Rakennuksissa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennuksia ei saa purkaa.

Ravintola on varustettava rasvanerottelukaivolla ja katon ylimmän tason yläpuolelle johdettavalla rasvahormilla. Ravintolaan tulee olla esteetön sisäänkäynti suoraan maantasosta. Ilmanvaihtokonehuoneet ja muut tekniset tilat tulee integroida rakennukseen eikä niitä saa sijoittaa katolle erillisiin rakennusosiin. Jätetila tulee sijoittaa talousrakennukseen.

Eteläesplanadin ja Pohjoisesplanadin rajaamaan tilaan on merkitty merkittävää kaupunkitilaa määrittävä määräys. Siinä todetaan, että merkittävä kaupunkitila on Helsingin keskustan varhaisimpaan asemakaavaan pohjautuva rakennustaiteellisesti, puutarhataiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti erityisen arvokas kokonaisuus, johon kuuluvat katuakselit, puurivit, puistoalueet ja julkisivujen rajaama tila. Määräys toteaa, että kokonaisuuteen liittyvien rakennusten julkisivuihin, massoitteluun, katonlappeisiin tai kadulle avautuvaan maantasokerrokseen ei saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka heikentävät korttelijulkisivujen jäsentelyä, mittakaavaa ja yhtenäisyyttä tai merkittävän kaupunkitilan ominaispiirteitä. Katutila tulee säilyttää luonteeltaan avoimena. Ravintoloiden kesä- ja ympärivuotisten terassien tulee olla korkealaatuisia ja soveltua arvoympäristöön. Katujen historialliset pintamateriaalit tulee säilyttää ja kunnostettaessa ne tulee tehdä alkuperäistä vastaavalla tavalla.

Ulkotiloja kaavassa määrätään erillisillä määräyksillä. Historiallisen puistokokonaisuuden arvokkaita ominaispiirteitä tulee ylläpitää, vahvistaa ja osin palauttaa. Alueelle sijoitettavien rakenteiden, pinnoitteiden, istutusten ja kalusteiden sekä ulkovalaistuksen tulee olla laadukkaita sekä kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaaseen katu- ja puistoympäristöön sopivia. Puistoalueet ja niiden kasvillisuudesta koostuvat katuihin rajautuvat julkisivut tulee säilyttää ja hoitaa niin, että sen kulttuurihistoriallinen, puutarhataiteellinen ja kaupunkikuvallinen arvo säilyy. Puistokokonaisuuden keskiakselin tulee olla avoin. Kauppatorin puoleiseen päätyyn ja keskiakselille ei saa sijoittaa akselin näkymää tai puiston julkisivuja heikentäviä rakenteita. Puistoalueelle ei saa sijoittaa mainoksia. Alueelle tulee tehdä valaistuksen yleissuunnitelma ja ulkovalaistuksen tulee olla hillittyä ja historialliseen ympäristöön sopivaa.

Kaikki maanalaiset tilat on sijoitettava ja rakennettava siten, ettei niistä tai niiden

rakentamisesta aiheudu vahinkoa rakennuksille, maanalaisille tiloille, rakenteille, kaduille, kunnallistekniikan verkostolle, puille tai kulttuurihistoriallisille arvoille. Tiloja rakennettaessa alueen puusto ja sen elinolosuhteet tulee säilyttää. Alueella suoritettavien korjaustöiden tulee perustua ajantasaiseen ympäristö- ja rakennushistorialliseen selvitykseen, jossa määritellään alueen tai rakennuksen säilytettävät ja vahvistettavat ominaispiirteet. Alueella tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä.

Liikenne

Lähtökohdat

Eteläesplanadi ja Pohjoisesplanadi ovat yksisuuntaisia autoliikenteen katuja, joilla on kaksi ajokaistaa. Esplanadit ovat osa autoliikenteen pääverkkoa, joille ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaan osoitetaan keskustan poikittainen autoliikenteen pääyhteys. Katujen nopeusrajoitus on 30 km/h. Liikennemäärä kummallakin kadulla on noin 8 000–10 000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Esplanadien poikkikadut ovat kaksisuuntaisia tonttikatuja, lukuun ottamatta Keskuskatua, Mikonkatua ja Kluuvikatua, jotka ovat kävelykatuja. Esplanadeilla on kadunvarsipysäköintiä ajoratojen rakennusten puoleisella reunalla. Eteläesplanadilla pysäköintiä on myös puiston puoleisella reunalla Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun välillä.

Kaduilla on jalkakäytävät molemmin puolin ja Esplanadin puistossa kulkee jalankulun puistopromenadi. Jalankulkijamäärät Pohjoisesplanadilla vaihtelevat korttelivälеittäin 8 000–15 000, Eteläesplanadilla 4 000–6 300 ja puistopromenadilla 3 000–4 600 välillä. Poikittaisen jalankulun suurimmat määrät ovat Kluuvikadun jatkeella, jossa jalankulkijoita on noin 9 000. Eteläesplanadilla on kaksisuuntainen pyörätie, joka on osa pyöräliikenteen pääverkkoa. Pyörätien liikennemäärä on noin 2 000–3 000 pyöräilijää vuorokaudessa. Kaava-alueen kaduilla ei kulje säännöllistä joukkoliikennettä.

Autoliikenteen kannalta suunnitelman keskeinen tarve on ylläpitää liikenteen sujuvuus ja kapasiteetti Esplanadeilla. Kaava-alueen ulkopuolella tavoitellaan katutilojen kehittämistä siten, etteivät ne houkuttele läpiajoon ja houkuttelevat kävelemään ja oleskelemaan. Esimerkiksi Helsingin Yliopiston keskustakampuksen alueella ympäristön kehittämisen mahdollistamiseksi tavoitellaan autoliikenteen määrän vähentämistä Fabianinkadulla Esplanadien pohjoispuolella.

Esplanadien alue on Helsingin kaupungin tekemien useiden eri kyselyiden mukaan yksi Helsingin keskustan viihtyisimpiä ja suosituimpia jalankulkualueita. Etenkin Pohjoisesplanadi ja puiston läpikulkeva kävelyakseli ovat erittäin houkuttelevia reittejä. Jalankulun osalta tavoitellaan Pohjoisesplanadin ja puistoakselin kehittämistä entisestään sekä jalankulkujärjestelyiden laadun parantamista ja kulkemisen helpottamista myös Eteläesplanadilla. Eteläesplanadille on tarve kehittää sekä jalankulun että pyöräilyn olosuhteita puiston laidalla. Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun välillä on tarve parantaa erottelua. Fabianinkadun ja Unioninkadun välillä puuttuu jalkakäytävä kokonaan. Pyöräliikenteen kehitystarpeet liittyvät ydinkeskustan läpi kulkevien pääreittien kehittämiseen sekä pohjois-eteläsuunnassa että Esplanadien suuntaisesti.

Kaavaratkaisu

Kaavaratkaisun yhteydessä on laadittu liikennesuunnitelma (piir.nro 8261).

Jalankulun olosuhteita kehitetään Eteläesplanadilla, puiston kävelyakselilla sekä pienillä risteysalueiden toimenpiteillä. Eteläesplanadin puiston puoleista jalankulkua kehitetään varaamalla koko puurivien välinen tila jalkakäytäväksi Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun välillä. Fabianinkadun ja Unioninkadun välille suunnitellaan toteutettavaksi jalkakäytävä, joka nykyään puuttuu kokonaan. Puistoakselin läpikulkemisesta suunnitellaan helpompaa ja turvallisempaa kaventamalla ylitettävien katujen ajoratoja ja vähentämällä niillä kulkevaa liikennettä. Poikkikatujen ylittämistä parannetaan Eteläesplanadilla jatkamalla jalkakäytävät Kasarmikadun ja Fabianinkadun yli ja Pohjoisesplanadilla Fabianinkadun yli. Pyöräliikenteen pääreitin siirto Fabianinkadulle rauhoittaa Mikonkadun kävelykatuosuutta Yliopistonkadun ja Pohjoisesplanadin välillä.

Pyöräliikenteen keskustan läpi pohjois-eteläsuunnassa kulkeva pääyhteys siirretään Mikonkadulta Fabianinkadulle. Muutos mahdollistetaan siirtämällä autoliikenteen pääreitti Unioninkadulle. Eteläesplanadin pyöräilyn ja jalankulun järjestelyitä kehitetään lisäämällä jalkakäytävä Fabianinkadun ja Unioninkadun välille sekä erottamalla jalkakäytävä ja pyörätie puurivin eri puolille Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun välillä.

Kaava-alueella ei kulje HSL:n joukkoliikennettä. Unioninkadun kaksisuuntaistaminen edellyttää raitiokiskojen linjaamisen kadun keskimmäiselle kaistalle Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin välillä. Joukkoliikenteen reitteihin tai pysäkkeihin ei esitetä muutoksia.

Liikennesuunnitelmassa Esplanadit on esitetty nykytilaa mukaillen yksisuuntaisina ja kaksikaistaisina ajoradoiltaan. Kummallakin kadulla kadunvarsipysäköinti sijoitetaan rakennusten puoleiselle reunalle.

Autoliikenteen reitti Esplanadeilta Kluuvin alueelle siirretään Fabianinkadulta Unioninkadulle. Muutos mahdollistetaan muuttamalla Unioninkatu kaksisuuntaiseksi Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin välillä. Fabianinkatu muutetaan päättyväksi kaduksi Aleksanterinkadun suunnasta Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin välillä. Ajo P-Kluuviin kulkee Pohjoisesplanadilta kuten nykyisin. Autoliikenteen reitin siirtäminen Fabianinkadulta Unioninkadulle mahdollistaa Helsingin Yliopiston keskustakampuksen ympäristön kehittämisen Fabianinkadulla ja Yliopistonkadulla.

Esplanadin puiston kävelyakselia kehitetään rauhoittamalla Korkeavuorenkatua ja Fabianinkatua. Korkeavuorenkadun autoliikenne muutetaan yksisuuntaiseksi pohjoisen suuntaan ja Fabianinkadun ajoyhteys poistetaan Pohjois- ja Eteläesplanadin välillä. Poikkikatujen muutoksilla vähennetään Esplanadien pääsuunnan autoliikenteen kanssa risteäviä ajoneuvosuuntia ja kehitetään Esplanadien suuntaisen jalankulun laatua sekä puiston kävelyakselilla että katujen jalkakäytävillä.

Palvelut

Lähtökohdat

Alue on osa Helsingin liikekeskustaa ja alueen kivijalkakerros on nykyisin pääsääntöisesti julkisten ja kaupallisten palveluiden käytössä. Kaava-alueelle sijoittuu Kappelin kahvila-ravintola ja maksuttomia esityksiä tarjoava Esplanadin lava, sekä neljä puistokioskia ja julkinen käymälä. Suoraan alueeseen rajautuu muun muassa ostoskeskus, kivijalkaliiketiloja ja ravintoloita, hotelli sekä teatteri. Alueen läheisyydessä sijaitsee myös kirjasto, museo-, teatteri- ja kulttuuritiloja sekä Helsingin Kaupungintalo, suurlähetystöjä ja Suomen Presidentinlinna.

Kaavaratkaisu

Kaava mahdollistaa kaava-alueen nykyisten palvelujen tuottamisen ja puiston virkistyskäytön. Puiston ravintola terasseineen, soittolava, Teatterin terassi ja Runeberginesplanadin kioskit merkitään kaavaan ja niiden toiminta voi jatkua nykyisen mukaisesti. Kaava mahdollistaa katualueiden terassitoiminnan. Lisäksi kaava mahdollistaa arvoympäristöön soveltuvan monipuolisen palvelutarjonnan kehittämisen.

Maisema ja luonnonympäristö

Lähtökohdat

Esplanadin maisemakuvan perustana on puistokokonaisuus, sen keskiakseli sekä Esplanadikatujen myötäiset puurivit, sekä sen asema yhtenä Helsingin keskustan toisiinsa liittyvistä puistokaduista (Esplanadi, Bulevardi, Mannerheimintie). Esplanadi on Helsingin vetovoimaisin promenadipuisto, jonka vetovoimatekijänä on sen historiallinen arvo ja kaupunkirakenteellinen asema.

Teatteriesplanadi kaarevine käytävineen on puiston osa-alueista vapaamuotoisin. Puisto-osuuden toiminnot ovat säilyneet, mutta sen sommitelma on muuttunut useasti. Sen ulottuvuuteen ja luonteeseen ovat vaikuttaneet huomattavasti Ruotsalaisen teatterin eri vaiheet. Teatteriesplanadi edustaa Esplanadin kolmesta eri osa-alueesta varjoa ja rauhallista tunnelmaa. Puistossa säilytetään ja vahvistetaan sen tilasommitelmaa, jossa on keskiakseliin liittyvät vapaamuotoisemmat kehäkäytävät.

Runebergin esplanadilla ovat säilyneet sen 1800-luvulta peräisin olevat piirteet promenadina. Puisto rakennetiin 1880-luvun alussa keskeltä avoimeksi ja valoisaksi John Wallmarkin laatiman suunnitelman mukaan. Leveää keskikäytävää reunustivat nurmialueet ja kadun puoleisilla reunoilla oli kaksoislehmusrivit. Alueen avoimuuden tarkoituksena oli korostaa puiston keskelle sijoitettavaa J. L. Runebergin patsasta. Sommitelma on säilynyt pääpiirteissään kyseisen suunnitelman perusrungon mukaisena. Runeberginesplanadin sittemmin traditionaaliseksi koettuun luonteeseen liittyvät myös pitkät rivit penkkejä keskikäytävän molemmin puolin, kukkivat pensaat alueen kulmauksissa sekä muhkeat kausi-

istutukset. Niistä erityisesti Runebergin patsaan ympärillä olevat istutukset ovat koristaneet Esplanadia ja korostaneet tätä puiston keskelle sijoitettua patsasta yli sata vuotta.

Kappeliesplanadi on alue, joka tarjoaa käyttäjilleen edelleen virvokkeita ja viihdytystä; sitä pyritään kehittämään korkeatasoisesti eurooppalaisen kahvilakulttuurin suuntaan. Siellä on 1800-luvulta lähtien ollut esiintymislava ja suihkulähde/-lähteitä. Vesi ja musiikkiesitykset ovat puiston kannalta olennaisia säilytettäviä elementtejä.

Esplanadin alue sijoittuu topografialtaan entisen Kluuvinlahden rannalle Korkeavuoren loiville alarinteille, minkä vuoksi puisto viettää pohjoiseen. Kluuvinlahden pohjukka ulottui vielä 1800-luvun alussa nykyiselle Pohjoisesplanadille lähes Fabianinkadulle asti, ja täyttöä edeltäneet maastonmuodot ovat edelleen hahmotettavissa. Runeberginesplanadin aluetta korotettiin lisäksi 1880-luvulla puiston kunnostustöiden yhteydessä.

Pohjoisesplanadi laskee tarkastelualueella tasaisesti itään ja on matalimmillaan Fabianinkadun risteyksen kohdalla. Eteläesplanadi laskee Erottajanaukion ja Teatteriesplanadin kohdalla itään, on Runeberginesplanadin kohdalla suhteellisen tasainen ja viettää Kappelin kohdalta Unioninkadun ja Kauppatorin suuntaan. Unioninkatu sijaitsee puiston kohdalla noin tasossa +3,1 m ja nousee siitä pohjoiseen ja etelään. Korkeavuorenkatu, Kasarmikatu ja Fabianinkatu nousevat etelään Korkeavuorta kohti, kun taas Kluuvikatu ja Mikonkatu laskevat Rautatientorin suuntaan entisen Kluuvinlahden alueelle. Pohjoisesplanadin entisen lahdenpohjukan alue sijaitsee noin tasossa +2,9 m.

Etelä- ja Pohjoisesplanadin välinen korkeusero on suurimmillaan Teatteriesplanadin kohdalla yli kolme metriä ja Kappeliesplanadin sekä Runeberginesplanadin kohdalla noin kaksi metriä. Puiston keskiakseli laskee tasaisesti Kauppatorille päin, ja poikkisuuntaiset korkeuserot on ratkaistu tukimuurein, minkä vuoksi puisto hahmottuu kokonaisuutena suhteellisen tasaisena.

Kaavaratkaisu

Esplanadin promenadipuiston tulee näkyä kaupunkikuvassa historiallisena puistona. Puistoalueella vaalittava ominaispiirre on sen kolmijako Kappeli-, Teatteri- ja Runeberginesplanadiin ja näiden eri osa-alueiden luonteet. Koko puistoaluetta koskevat suojeltavat piirteet ovat 1810-luvulta asti suunnitelmissa esitetyt kaksoispuurivit sekä puistokokonaisuuden leveä, avoin keskiakseli. Puistosommitelma on perusjäsentelyltään symmetrinen.

Alueella olevat pitkät näkymäakselit säilytetään ja niitä vahvistetaan. Puiston keskiakseli säilytetään leveänä ja avoimena, eikä keskiakselille sijoiteta mitään, joka häiritsisi näkymiä Ruotsalaisen teatterin ja Kauppatorin suuntiin. Runeberginesplanadin avoimuus suunniteltiin 1880-luvulla korostamaan puiston keskelle sijoitettavaa muistopatsasta, ja sen tulee olla ainoa keskiakselilla sijaitseva elementti. Osin hävinneet kaksoispuurivit palautetaan alkuperäisen sommitelman mukaisesti.

Puiston ja katujen muodostaman historiallisen kokonaisuuden säilymisen kan-

nalta on olennaista, että puiston ja katujen reunat ovat selkeitä. Katuja kehitetään selkeiksi, pinnoiteiltaan yhtenäisiksi, ja niiden näkymäakselit pidetään mahdollisimman avoimina. Puistoa jaksottavat Fabianinkadun ja Korkeavuorenkadun katualueet säilyvät avoimina. Pohjoisesplanadin varren toiminnot elävöitävät katua, ja se pysyy edelleenkin Helsingin tärkeimpiin kuuluvana liike- ja kahvilakatuna, jonka näyteikkunoiden säilyminen on tärkeää. Kaupalliset toiminnot järjestetään kiinteistöissä. Julkisivut jatkuvat katupintaan asti.

Virkistys- ja viherverkosto

Lähtökohdat

Hietalahdentori - Bulevardi - Esplanadi - Kauppatori on Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA) tunnistettu yhdeksi Kantakaupungin kolmesta itä-länsisuuntaisesta viherlinjasta, jotka liittyvät akseleiden päätteinä olevien historiallisten torien kautta päärantareittiin. Se on yksi Kantakaupungin keskeisistä, 1810-luvun asemakaavoista periytyvistä puistokaduista ja muodostaa Bulevardin ja Mannerheimintien kanssa merkittävän kaupungin keskustan kolmen puistoakselin kokonaisuuden. Esplanadin puisto mahdollistaa julkisen ja maksuttoman oleskelun ydinkeskustassa ja on siten tärkeä osa virkistyspalveluverkostoa.

Helsingin viher- ja virkistysverkoston rungon pääelementteihin kuuluvan Keskuspuiston vihersormen pääreitti kulkee Töölönlahdelta Töölönlahdenkadun kautta Asema-aukolle ja edelleen Kaivokadun, Keskuskadun ja Erottajanaukion kautta etelään. Keskuspuiston pääreitin eteläisin osuus Töölönlahdenpuistosta rantaan kulkee kantakaupungin tiiviissä korttelirakenteessa yhdistäen toisiinsa laadukkaan kävely-ympäristön katualueet, aukiot ja historialliset puistot. Esplanadilla on merkittävä rooli ainutlaatuisena ja selkeästi orientoitavissa olevana jalankulkuympäristön osana kohdassa, jossa pohjois-eteläsuuntainen pääreitti risteää itä-länsisuuntaisen akselin kanssa. Yhdessä Bulevardin puistoakselin kanssa Esplanadit muodostavat merkittävän virkistysyhteyden ydinkeskustan läpi, yhdistäen Helsinginniemen rannat toisiinsa.

Kaavaratkaisu

Asemakaavan suojelu turvaa virkistys- ja viherverkon kannalta tärkeän kantakaupungin eteläosan itä-länsisuuntaisen akselin, joka johdattaa jalankulkijoita visuaalisesti kohti Kauppatoria ja meren rantaa. Esplanadin kokonaisuus, sen puiston ja katujen oleskelu ja jalankulkualueet, muodostavat yhteenkuuluvan ja ilmeeltään jatkuvan julkisen ulkotilan.

Pohjois- ja Eteläesplanadien katutila liittyy tiiviisti rakennusten kivijalkatiloihin, joka mahdollistaa mielenkiintoisen ja elävän vuorovaikutuksen sisä- ja ulkotilojen välillä. Siten myös virkistyskäytön näkökulmasta jalankulkija voi valita reitin joko kivijalkojen tuntumassa tai puistossa. Kaavaratkaisussa on merkitty puurivisommitelma sekä istutusalueet suojeltaviksi. Helsingille maamerkinomaisen historiallisen puiston säilyminen mahdollistaa julkisen oleskelun ainutlaatuisessa historiallisessa ympäristössä jatkossakin.

Ekologinen kestävyys

Lähtökohdat

Kaava-alueelle sijoittuu keskusta-alueelle, jossa kasvipeitteistä puistopinta-alaa on vähän. Puiston istutusalueiden ja muiden sitomattomien pintojen merkitys hulevesiä käsittelevänä ja imeyttävänä pintana on oleellinen alueen ominaisuus ilmastonmuutokseen sopeuduttaessa. Puiston merkitys pienilmastoa ja lämpötiloja tasaavana elementtinä korostuu lisääntyvien hellekausien myötä erityisesti suurikokoisen puuston vuoksi. Lisäksi vanha nurmikko ja kasvualusta sitovat merkittävän määrän hiiltä.

Kaavaratkaisu

Alue sijaitsee jo rakennetussa ympäristössä, minkä pitäminen houkuttelevana ja käytössä mahdollisimman pitkään on ekologisesti kestävin ratkaisu. Puiston suojelun tavoitteena on säilyttää alueen puusto, muut kasvillisuusalueet, kasvualusta ja vettä läpäisevät pinnat sekä vanhat rakenteet. Puiston kasvillisuutta lisätään mm. palauttamalla kaksoispuurivit ja täydentämällä nurmialueita vastaamaan alkuperäistä sommitelmaa niiltä osin kuin se on madollista. Puurivien lisääminen lisää myös latvuspeittävyyttä ja kaupunkivihreää.

Suojelukohteet

Lähtökohdat

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Alue kuuluu Museoviraston RKY 2009 -kohdeluetteloon Esplanadi-Bulevardi. Sen läheisyyteen sijoittuu myös muita RKY-alueita.

Suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) alueelle Esplanadi-Bulevardi, jonka arvo perustuu 200 vuotta perusmuotonsa säilyttäneisiin puistokatuihin. Puistokadut ovat peräisin uuden pääkaupungin asemakaavasta 1810-luvulta, ja niiden merkitystä kaupungille lisää niiden varrelle sijoittuvat, lukuisat kulttuurihistoriallisesti ja toiminnallisesti merkittävät arvorakennukset.

Esplanadin alueen muodostuminen liittyy autonomian ajan pääkaupungin rakennus- ja muutosvaiheisiin empirekaupungista teollistumisen kauden suurkaupunkimallin mukaiseksi ympäristöksi. Esplanadin asemakaavahistoriallinen arvo liittyy uuden pääkaupungin ensimmäisen ns. J.A. Ehrenströmin asemakaavaan 1810-luvulta. Esplanadi on 200 vuotta vanha puistokatu, joka on lajissaan suhteellisen varhainen ja harvinainen. Pohjois- ja Eteläesplanadin katumaisema ilmentää eri aikakausien kunnianhimoisia arkkitehtuuripyrkimyksiä. Pohjoisesplanadi on yksi Helsingin tärkeimmistä liike- ja kahvilakaduista.

Esplanadi oli vuoden 1812 asemakaavassa vielä avoin rakentamaton vyöhyke puu- ja kivikaupungin välissä. 1820-luvulla alueelle suunniteltiin puistoa, jonka

ensimmäinen versio valmistui vuonna 1831. Etelä- ja Pohjoisesplanadeista tuli suosittuja säätyläisten kävelypaikkoja. 1800-luvun viimeisillä vuosikymmenillä puisto sai lähes nykyisen rakenteensa ja Runeberginesplanadille muodostettiin pyöreä aukio paikaksi kansallisrunoilijan patsaalle. Esplanadikadut päällystettiin mukulakiveyksellä 1830-luvulla ja lohkokivillä 1889-91.

Puistossa on edelleen havaittavissa C.L. Engelin 1820-luvulla luonnehtima kolmijakoisuus, joka johtuu sen eri vaiheissa rakentuneiden osa-alueiden erilaisista luonteista. Sommitelman tilallinen hahmo on pääosin säilynyt, vaikka tilan mittasuhteet ovat muuttuneet 1800-luvun lopun tilanteesta. Runeberginesplanadin promenadimainen sommitelma on pääosin säilynyt 1880-luvulta. Teatteri- ja Kappeliesplanadin puistosommitelmat ovat muuttuneet. Esplanadin sivistyshistoriallisiin arvoihin kuuluvat sinne pystytetyt muistomerkit (J.L. Runebergin patsas, Z. Topeliuksen muistomerkki, E. Leinon patsas).

Esplanadilla sijaitsevat puurivit ovat aiheena peräisin 1800-luvun alusta, ja ne ovat olleet tärkeä osa vanhan empirekeskustan kaupunkikuvaa jo 1800-luvulla. 1800-luvulla Teatteri- ja Runeberginesplanadille istutetuista lehmuksista suuri osa on säilynyt nykypäivään.

Esplanadin leveä keskikäytävän suora linjaus on säilynyt 1800-luvun alkupuolelta asti. Keskikäytävän luoma pitkä näkymäakseli, joka jatkuu Havis Amandan patsaalle ja Kauppatorin yli itään, on merkittävä osa puistoa. Näkymiä avautuu monesta suunnasta alueelle, ja alueelta monille eri puolille keskustaa. Alue yhdessä sitä ympäröivän rakennusperinnön kanssa muodostavat näkymiä, jotka ovat Helsingin keskustalle tunnusomaisia. Esplanadi luo monelle helsinkiläiselle katunäkymälle vehreän päätteen.

Puistossa sijaitsevat rakennukset eli Ruotsalainen teatteri ja ravintola Kappeli edustavat puiston kulttuurihistoriallisia arvoja. Kaava-alueelle sijoittuvilla ravintola Kappelilla ja puistokioskeilla ei ole nykyisin suojelustatusta kaavan vanhuudesta johtuen, mutta niiden kulttuurihistoriallinen arvo on kiistaton. Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita eri tasoisesti kaavassa suojeltuja rakennuksia, kuten Ruotsalainen teatteri ja hotelli Kämp, sekä rakennussuojelulailla suojeltuja rakennuksia, kuten Domus Litonii ja Rautatalo. Aluetta reunustaa myös suuri määrä kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia, kuten kenraalikuvernöörin talo eli nykyinen valtioneuvoston juhlahuoneisto, joilla ei kaavojen vanhuudesta johtuen ole suojelustatusta.

Ravintola Kappeli rakennettiin Esplanadin itäpäähän vuonna 1867. Länsipään Svenska Teatern rakennettiin vuonna 1860 ja muutettiin nykyiseen hahmoonsa 1930-luvulla. Puiston virvoitusjuomakioskit rakennettiin vuonna 1884. Esplanadien varren rakennukset ovat arkkitehtonisesti ja historiallisesti erityisen merkittäviä; vanhinta rakennuskantaa edustaa C.L. Engelin suunnittelema Suomen kenraalikuvernöörin virkatalo, joka valmistui 1824, viimeisintä rakennusvaihetta Alvar Aallon Kirjatalo vuodelta 1969. Muita merkittäviä Esplanadin rakennusten suunnittelijoita ovat Axel Hampus Dahlström, Georg Theodor Chiewitz, Theodor Höijer, Onni Tarjanne ja Uno Ullberg.

Kaavaratkaisu

Kaavan keskeinen tavoite on suojella arvoympäristö, jonka suojelu ei ole ollut ajantasainen. Lähteinä on käytetty historiallisia selvityksiä.

Alueen puistokokonaisuus, arvorakennukset, patsaat ja merkittävä kaupunkitila on suojeltu kaavassa. Rakennusten ja kaupunkitilan lisäksi patsaat ja vesialtaat on merkitty suojeltaviksi erikseen kaavamerkinnöillä. Patsaiden rytmittämä näkymäakseli Teatteriesplanadilta kohti Kauppatoria aina Katajanokalle saakka on otettu huomioon kaavassa kaavamerkinnällä ja määräyksillä, jossa näkymä tulee pitää avoimena puiston keskiakselin kohdalla. Lisäksi kaavassa on määrätty, että Kauppatorin puoleiseen päätyyn ei saa sijoittaa keskiakselin näkymää tai puiston julkisivua heikentäviä rakenteita, mikä edesauttaa pitkän akselinäkymän säilyttämistä.

Tavoitteena on ennallistaa puistokokonaisuuden kasvillisuus vastaamaan historiallista sommitelmaa. Tästä syystä kaavaan on merkitty säilytettävät ja tarvittaessa uudistettavat puurivit, jotka noudattavat 1800-luvun sommitelmaa. Runeberginesplanadin avoin puurivien rajaama keskitila on merkitty omalla merkinnällään. Historiallisista katupinnoitteista on erikseen mainittu kaavamääräyksissä. Ne tulee säilyttää ja tarvittaessa kunnostaa alkuperäistä vastaavalla tavalla. Tarkempi kuvaus määräyksistä on esitetty kaavan käyttötarkoitusta selittävässä kohdassa.

Kaavassa on huomioitu, että alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) alueelle (Esplanadi-Bulevardi). Lisäksi kaava-alueen itäinen osa kuuluu Vironniemen Helsingin vanha asemakaava-alueeseen, joka luokitellaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi ja sitä suojellaan muinaismuistolailla. Tämä alue on merkitty kaavakarttaan omalla merkinnällään sm.

Asemakaavan suojelumerkintöjen pohjana on käytetty alueen arvokkaita ominaispiirteitä, jotka ovat muun muassa:

- Esplanadin katujen ja puiston muodostama historiallisesti erityisen arvokas kokonaisuus, joka on yksi Helsingin keskustan kolmesta puistokatuakselista (Esplanadi, Bulevardi, Mannerheimintie). Esplanadi on Helsingin vetovoimaisin promenadipuisto, joka perustuu sen historialliseen arvoon ja kaupunkirakenteelliseen asemaan.

- Puiston symmetrinen perusjäsentely sekä kolmeen eri osa-alueeseen jaetut puistot, joilla on erityiset luonteet.

- Puiston leveä ja avoin keskikäytävä, joka on osa keskiakelikokonaisuutta. Keskiakseli ja Runebergin patsaan ympäristö on Runebergin patsasta ja kausi-istutuksia lukuun ottamatta tyhjä rakenteista, kalusteista ja varusteista Havis Amandan patsaalle asti. Avoin akseli muodostaa samalla tärkeän näkymän, joka jatkuu Kauppatorin yli Katajanokalle. Puistoa jaksottavat Fabianinkadun ja Korkeavuorenkadun avoimet katualueet.

- Puiston varhaisvaiheilta peräisin olevat kaksoislehmusrivit, jotka ovat puiston keskeinen koko puistoa kokoava aihe.

- Pohjoisesplanadin ja Eteläesplanadin katuakselit, jotka jatkuvat Kauppatorille.

- Helsingin keskustalle tunnusomaiset näkymät, jotka avautuvat Esplanadilta ja sen ympäristöstä.

Yhdyskuntatekninen huolto

Lähtökohdat

Kaava-alue on yhdyskuntateknisen huollon verkoston piirissä.

Alue on nykyisellään sekaviemäröityä, eli hulevedet kulkevat samoissa HSY:n runkoputkissa jätevesien kanssa.

Esplanadeille ei muodostu jatkuvia maanpäällisiä tulvareittejä, vaikka maanpinnan korkeusasema laskee lännestä itään päin. Maanpäällinen tulvareitti toteutuu Pohjoisesplanadia paremmin Eteläesplanadilla, jonne kuitenkin sijoittuu pieni notkelma Kasarmikadun risteyksen lähellä. Pohjoisesplanadilla ilmenee nykyisin rankkasateista johtuvia hulevesitulvia erityisesti Fabianinkadun ja Pohjoisesplanadin risteysalueella.

Kaava-alue sijoittuu merivesitulva-alueelle ja erityisesti itäpäässä alueen korkotaso on ennakoitua meriveden tulvakorkeutta matalammalla.

Kaavaratkaisu

Kaava-alue on liitettävissä ympäröiviin kunnallisteknisiin verkostoihin, joita on suunniteltu saneerattavaksi erityisesti vesihuollon osalta.

HSY rakentaa Esplanadin alueelle uuden vesihuoltotunnelin. Rakennustyöt toteutetaan vuosien 2025–2027 aikana. Uusi vesihuoltotunneli poistaa nykyisiä viemäröinnin kuntoon liittyviä ongelmia ja parantaa rankkasateiden aiheuttamien jäteveden ylivuotojen hallintaa ja tämän myötä vähentää kuormitusta Itämereen. Lisäksi se luo mahdollisuuden eriyttää nykyiset huonokuntoiset sekaviemärit, jotka tällä hetkellä aiheuttavat toistuvaa kunnossapidon tarvetta, hajuongelmia ja nostavat vahinkoriskiä.

HSY:n verkosto saneerataan erillisviemäröidyksi, eli sekaviemärit korvataan uusilla erillisillä hulevesi- ja jätevesiviemäreillä. Myös vesijohdot uusitaan. Esplanadien vesihuollon uusiminen on osa laajaa vesihuoltoverkoston saneeraushanketta Kluuvin, Kaartinkaupungin, Kruununhaan ja Kampin alueella.
Alueelle rakennetaan myös tulvamitoitettuja hulevesiviemäreitä varmistamaan kuivatuksen toimivuus rankkasateilla paikoissa, joissa hulevedet eivät pääse virtaamaan eteenpäin kadun pintaa pitkin. Laajat katujen tasausten muutokset eivät ole mahdollisia olemassa olevien rakennusten vuoksi.

Kauppatorin alueelle on suunniteltu operatiivinen meritulvasuojaus, joka mahdollistaa myös Esplanadin alueen suojaamisen meriveden nousulta. Lisäksi hu-

levesiviemäriverkoston toteuttamisen yhteydessä tullaan parantamaan verkoston toimivuutta korkean merivedenpinnan tilanteessa.

Verkostoille on lisäksi suunniteltu pienehköjä johtosiirtoja sekä kaapelikaivojen siirtoja puistopuiden kasvuolojen turvaamiseksi.

Puiston laajat nurmi- ja kasvillisuusalueet toimivat nykyisinkin vettä viivyttävinä ja imeyttävinä pintoina, minkä lisäksi puut haihduttavat vettä. Hulevesiä pyritään johtamaan puiden kasvualuistoihin muuttamalla kadun puoleisten puurivien alla olevia pintamateriaaleja läpäiseviksi.

Maaperän rakennettavuus, pohjarakentaminen ja pilaantuneisuuden kunnostaminen

Lähtökohdat

Maanpinnan korkeusasema vaihtelee alueella välillä n. +2.6...+8.6. Korkein kohta sijoittuu Eteläesplanadille Teatteriesplanadin kohdalle ja matalin kohta Pohjoisesplanadille lähelle Fabianinkadun risteystä.

Alue on Helsingin maaperäkartan mukaan maaperältään suurimmaksi osaksi siltti- ja hiekkamaata, jonka päällä on täytemaakerros. Kappeliesplanadin eteläosa ja Eteläesplanadi Kappeliesplanadin kohdalla ovat kallioista aluetta, jonka päällä on täytemaakerros. Ravintola Kappelin rakennus sijoittuu tälle alueelle. Entisen merenlahden kohdalla Runeberginesplanadin pohjoisosassa ja Pohjoisesplanadilla Runeberginesplanadin kohdalla on paksumpi täytemaakerros.

Kaava-alueella sijaitsee puiston alittavia kalliotunneleita.

Kaavaratkaisu

Katurakenteiden ja yhdyskuntateknisen huollon verkostojen perustamistavat määritetään katu- ja rakennussuunnitteluvaiheessa. Eteläesplanadilla on mahdollinen louhintatarve syvimmissä kaivannoissa ja Pohjoisesplanadilla mahdollinen pohjanvahvistustarve kadun matalimmalla osuudella.

Katujen ja verkostojen rakentamisella ei ole vaikutuksia nykyisiin kalliotunneleihin. Kaava mahdollistaa HSY:n uuden vesihuoltotunnelin rakentamisen.

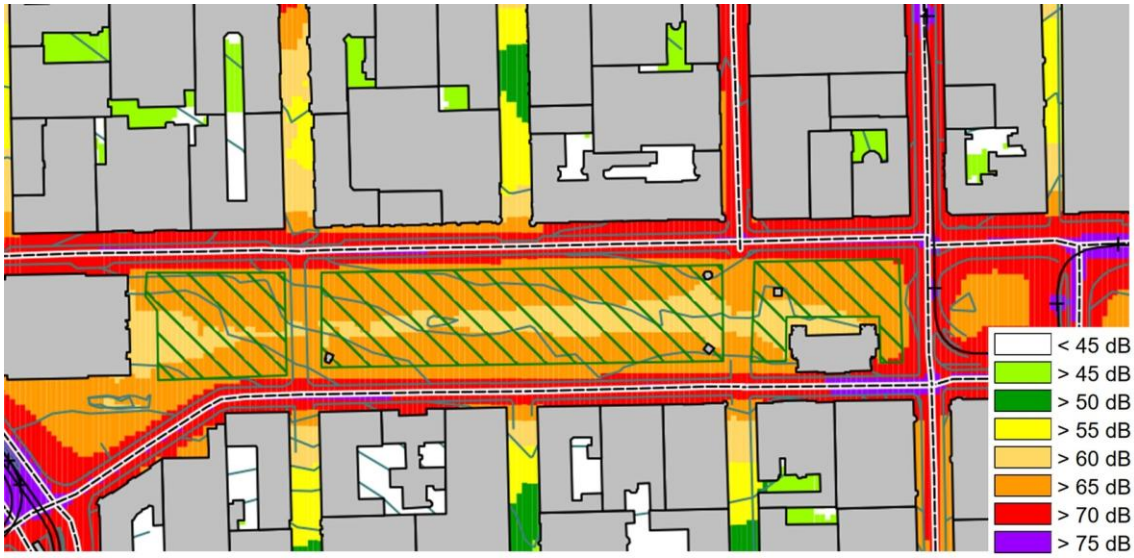
Ympäristöhäiriöt

Lähtökohdat

Esplanadin puisto on kauttaaltaan liikennemelualuetta. Kaivokadun asemakaavan yhteydessä on selvitetty ydinkeskustan liikennemelutilannetta ja taustatiedoksi tehdyn nykytilanteen liikennemelumallinnuksen mukaan päiväajan keskiäänitaso vaihtelee puistoalueella välillä 60–70 dB. Katualueilla melu on vielä

voimakkaampaa.

Pakokaasupäästöt ovat laskeneet viime vuosina ajoneuvotekniikan kehittyessä ja autoliikenteen sähköistyessä. Typpidioksidi ja pienhiukkaset heikentävät yhä ilmanlaatua vilkkaiden katujen varsilla etenkin kuilumaisissa ympäristöissä, joissa tuulettuminen on heikentynyt. Kaava-aluetta lähimmän Mannerheimintien ilmanlaadun mittausaseman tulosten ja ilmanlaadun vuosikartan perusteella voidaan arvioida, etteivät typpidioksidin, pienhiukkasten ja hengitettävien hiukkasten raja- ja ohjearvot ylity kaava-alueelle. WHO:n suosituksenomaiset ohjearvot kuitenkin todennäköisesti ylittyvät. Etenkin keväällä ilmanlaatua heikentää katupöly, joka on pääosin hengitettäviä hiukkasia (PM10). Korkeita hiukkaspitoisuuksia esiintyy myös syksyllä nastarenkaiden käytön yleistyessä.

Kuva: Päiväajan keskiäänitasot ($L_{Aeq7\text{-}22}$) nykyisessä liikennetilanteessa (A-insinöörit, 2025)

Kaavaratkaisu

Autoliikenteen reitin siirtämisellä Fabianinkadulta Unioninkadulle voi olla pieniä positiivisia muutoksia Fabianinkadun välittömän lähialueen ja toisaalta Helsingin Yliopiston keskustakampuksen alueen ääniympäristöön.

Fabianinkadun ja Unioninkadun muutokset lisäävät autoliikenteen määrää Unioninkadulla noin 2 000 ajoneuvolla vuorokaudessa. Tämä kaavamuutoksesta aiheutuva liikennemäärämuutos on sen verran pieni, ettei yksinomaan sillä ole oleellista vaikutusta kaava-alueen tai Unioninkadun melu- ja ilmanlaatuolosuhteisiin.

Kaivokadun muuttamisella joukkoliikennekaduksi olisi vaikutusta Esplanadin alueelle, sillä Kaivokadun rauhoittaminen autoliikenteeltä ohjaisi liikennettä muille kaduille. Ydinkeskusten liikennejärjestelyjen muutoksista aiheutuva liikennemäärien kasvu ja sitä myöden melu- ja ilmanlaatuvaikutukset arvioidaan suurimmiksi Unioninkadulla ja Esplanadeilla. Kaivokadun asemakaavan liikennemeluselvityksen mukaan meluvaikutukset jäävät Unioninkatua lukuun ottamatta kuitenkin pieniksi, sillä melutasot eivät ole herkkiä liikenteen vaihteluille. Esplanadin puiston alueella melutaso nousee kauttaaltaan alle 2 dB. Liikenteellisten

muutosten arvioidaan nostavan melutasoja Unioninkadun ympäristössä Liisankadun ja Pohjoisesplanadin välisellä osuudella 2–3 dB. Liisankadusta etelään muutos johtuu lähinnä Kaivokadun asemakaavasta, ja Pohjoisesplanadista pohjoiseen Kaivokadun asemakaavan ja Esplanadien asemakaavan yhteisvaikutuksesta. Unioninkadulla ei kuitenkaan ole tällä välillä lainkaan asumista.

Liikennemäärämuutokset vaikuttavat myös ilmanlaatuun. Muutosten arvioidaan jäävän kaikkiaan melko pieniksi. Typpidioksidin ja pienhiukkasten pitoisuuksien voidaan olettaa edelleen laskevan tulevaisuudessa liikenteen sähköistyessä. Katupöly säilyy jatkossakin haasteena koko keskusta-alueella, joten sen torjumiseen tulee edelleen panostaa edistämällä vähemmän pölyä aiheuttavien kitkarenkaiden käyttöä, katujen kunnossapidon keinoin sekä liikennesuoritteeseen vaikuttamalla.

Pelastusturvallisuus

Lähtökohdat

Kaava-alueella kulkee pelastuslaitoksen hyökkäysreittejä Erottajan pelastusasemalta. Hyökkäysreittejä ovat Korkeavuorenkatu-Pohjoisesplanadi länteen sekä Korkeavuorenkatu-Eteläesplanadi itään. Hyökkäysreittien sujuvuus on nykytilassa huomioitu liikennevalojen ohjelmoinnissa. Reittien sujuvuus tulee turvata jatkossa.

Kaavaratkaisu

Kaavaratkaisulla mahdollistetaan Erottajan pelastusaseman hyökkäysreittien nykyisen kaltainen sujuvuus. Hyökkäysreittien kaistamäärät säilyvät nykyisinä ja liikennevaloilla voidaan jatkossakin toteuttaa nykyisenkaltaiset etuudet pelastusliikenteelle. Korkeavuorenkatu muutetaan Esplanadin puiston kohdalla yksisuuntaiseksi hyökkäysreitin kulkusuuntaan. Esplanadien ajoratojen leveys mahdollistaa pelastustoiminnan kadulta nykyisenkaltaisesti.

Vaikutukset

Kaavaratkaisun toteuttaminen vaikuttaa erityisesti siten, että muutoksessa on tuotu alueen suojelu ajan tasalle suojaamaan alueen merkittävät rakennus-, kulttuuri- ja puistohistorialliset arvot.

Kaavan laatimisen historiallisia arvoja määrittäessä lähtötietona on käytetty mm. Esplanadin ympäristöhistoriallista selvitystä, Ydinkeskustan katuympäristöt - Julkisen ulkotilan ympäristöhistoriaan perustuvaa ominaispiirreselvitystä, Helsingin kioskeja 1800- ja 1900-luvulla kuvaavaa teosta (Kioski - Kiska - Kipari - Snagari) sekä Kappelin rakennushistoriallista selvitystä. Teknisissä ratkaisuissa on hyödynnetty mm. Esplanadin puisto, teknistä selvitystä (2019) ja Esplanadin hulevesiselvitystä (2022). Liikennesuunnittelussa on hyödynnetty Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (2024) ja sen eri liitteitä. Lisäksi kaavan laatimisen pohjana on hyödynnetty Ydinkeskustan maankäytöllinen kehityskuva

2032 (2021) raporttia, Kaartinkaupungin ominaispiirteet (2023) raporttia ja muita kaupungin strategiaa ja tavoitteita ohjaavia asiakirjoja.

Kaavan yhteydessä on laadittu Esplanadin puiston puuston ja kasvillisuuden tavoitetila -kaavio, jota on käytetty yhdessä ympäristöhistoriallisen selvityksen kanssa pohjana puistosommitelman karttamerkinnöissä. Lisäksi kaavan valmistelun aikana Esplanadeja koskevaa ympäristöhistoriallista selvitystä ja kehitystarpeita on päivitetty. Liikennesuunnitelman yhteydessä on laadittu Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutukset auto- ja raitioliikenteeseen -selvitys (2026).

Kaavaa varten tehdyt, ja suunnittelussa tai vaikutusten arvioinnissa hyödynnetyt selvitykset on lueteltu kohdassa Liitteet.

Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Kaavaratkaisun toteuttamisesta aiheutuu kaupungille kustannuksia. Katujen ja liikennealueiden kustannukset sisältävät kaava-alueen liikennesuunnitelmassa esitetyt liikennejärjestelymuutokset. Suurin osa yhdyskuntateknisen huollon verkostojen kustannuksista on HSY:n vesihuollon saneerauksen kustannuksia, jotka kohdistuvat vesihuoltoverkoston iän vuoksi lähtökohtaisesti HSY:lle. Vesihuollon kustannukset perustuvat HSY:n teettämään ja 2026 päivitettyyn vesihuollon alueellisen saneerauksen yleissuunnitelmaan. Vesihuollon kustannuksiin sisältyy myös rakenteilla olevan jätevesitunnelin maanpäälliset rakenteet Runebergin esplanadilla, mutta tunnelin pystykuilu tai itse tunneli eivät sisälly. Muiden operaattoreiden johtosiirtokustannukset perustuvat vuoden 2020 Esplanadin puiston teknisessä selvityksessä todettuihin johtosiirtotarpeisiin, mutta niistä ei ole tehty tarkempaa yleissuunnittelua asemakaavoitusvaiheessa. Kustannukset jakautuvat seuraavasti: Kaukolämpö 110 000 €, sähköverkko 150 000 €, tietoliikenneverkko 790 000 €.

Kaikki kustannukset on ilmoitettu maanrakennuskustannusindeksin tasossa 129.32 (2015=100), alv 0%.

Kustannusjako kaupungin, HSY:n ja operaattoreiden kesken sovitaan toteutussuunnitteluvaiheessa, kuten myös kaupungin ja HSY:n välinen kustannusjako tulvamitoitettujen hulevesiviemäreiden osalta.

Investointikustannukset:

- Johtosiirrot 1 050 000 euroa
- Kadut ja liikennealueet 1 000 000 euroa

Muut kustannukset:

- Vesihuoltoverkosto 6 000 000 euroa

Vaikutukset maisemaan ja luonnonympäristöön

Kaavaratkaisun myötä Esplanadin puistolle ja katuakseleille saadaan ajantasaiset asemakaavamerkinnät, jotka turvaavat alueen erityiset kulttuurihistorialliset

ja puistohistorialliset arvot. Erityisesti puurivien ja puu- ja muiden kasvillisuussommitelmien sekä avoimina pidettävien alueiden merkitseminen asemakaavakartalle kertoo alueen kokonaishahmon tavoitteista. Asemakaavan toteuttaminen korostaa sitä, että puisto itsessään ja sitä reunustavat kadut ovat keskustan vetovoimatekijöitä, jotka ovat hahmotettavissa eheänä kokonaisuutena.

Esplanadin puurivit ja puusommitelmat ovat merkittävä kaupunkikuvallinen elementti, joka on monien keskustan ruutukaava-alueen katujen vehreänä päätteenä ja ne on merkitty asemakaavassa säilytettäviksi. Puurivit korostavat ydinkeskustan pääakseleita yhdessä Bulevardin ja Mannerheimintien kanssa. Puiston kasvillisuudella ja kookkailla puilla on suuri merkitys tiiviin ajoneuvoliikenteen vaikutusten kuormittaman keskusta-alueen monimuotoisuuteen, mikroilmastoon ja viihtyisyyteen, jossa kasvillisuutta ja vettä läpäiseviä pintoja on vähän. Esplanadin kasvillisuus- ja puusommitelmat sekä vanhan puiston pintamaa ovat arvokkaita, koska niiden kehittyminen on tapahtunut pitkän ajan kuluessa.

Esplanadin puiston alueelle on merkitty rakennuksiin liittyvät ja puistosommitelmaan sovitetut vakiintuneet ravintoloiden ulkotarjoilualueet, jotka ympäristön on katsottu kestävän. Kioskien terassialueet rajautuvat pensasaidoilla ja kasvillisuudella. Alueen pääkäyttötarkoitus on kaikille avoin vehreä puistoympäristö, joka on osa Helsingin kulttuuriperintöä.

Puistoalueen merkkihenkilöiden veistokset sijaitsevat puiston keskiakselilla ja Teatteriesplanadilla. Ne ovat niin ikään osa puistosommitelmaa ja merkitty asemakaavaan. Uusia veistoksia ja taideteoksia ei puistoon tuoda.

Vaikutukset virkistys- ja viherverkostoon

Kaavan toteuttaminen vahvistaa virkistys- ja viherverkostoa turvaamalla ja vahvistamalla kulttuurihistoriallisesti merkittävän puistokadun arvoja ja kokonaisuutta.

Asemakaavan toteuttaminen vaalii mittakaavaltaan miellyttävää kävely-ympäristöä. Kadut ja puistoakselit johdattavat ihmisiä alueiden välillä viihtyisässä ja houkuttelevassa ympäristössä. Puiston keskiakseli on merkitty avoimeksi asemakaavamerkinnöin. Orientoituminen ja havainnointi pitkien näkymäakseleiden kautta säilyy.

Julkisivujen rajaavat kadut, jotka rajaavat keskelle jäävää puistoakselia sekä kadut, jotka jakavat puiston kolmeen osaan, ovat merkittävä osa kokonaisuutta. Niiden avoimuus on ollut Helsingin ensimmäisen J.A. Ehrenströmin asemakaavan periaate. Esplanadikadut ovat osa keskustan vilkkainta kävely-ympäristöä, missä liikkumisen tulee olla sujuvaa ja miellyttävää. Rakennusten seinustoilla on pienilmastoltaan niin ikään suotuisaa ja viihtyisää kävely- ja oleskeluympäristöä.

Vaikutukset liikenteen järjestämiseen

Jalankulku
Jalankulun olosuhteita kehitetään koko suunnittelualueella. Pohjoisesplanadilla yhtenäinen risteävien katujen yli kulkeva jalkakäytävä jatketaan Unioninkadulle

saakka. Eteläesplanadilla yhtenäinen jalkakäytävä ulotetaan Korkeavuorenkadun ja Unioninkadun välille. Eteläesplanadin pohjoisreunalle toteutetaan nykyään kokonaan puuttuva jalkakäytävä Kappeliesplanadin kohdalla. Puistoakselin jalankulkua kehitetään kaventamalla Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun ajoväyliä ja vähentämällä niiden liikennettä.

Kaavaratkaisu mahdollistaa Etelä- ja Pohjoisesplanadin jalkakäytäville kesä- ja ympärivuotisten terassien sijoittamisen. Terassit voivat toteutuessaan kaventaa jossain määrin jalankulkijoiden tilaa Pohjoisesplanadin jalkakäytävällä. Kiinteät rakenteet vaikuttavat myös jonkin verran katunäkymän avoimuuteen. Samalla hierarkkisuus jalankulkijan tasolla muuttuu nykyisestä. Ravintoloiden ja kahviloiden edessä on toisaalta kesäkaudella avointen terassien varaamaa tilaa jo nykyiselläänkin. Jalankulkijamäärät ovat talvikaudella taas vähäisemmät, joten vaikutus ei talvikaudella todennäköisesti ole merkittävä. Esplanadeilla on kokonaisuudessaan varsin runsaasti kävelyaluetta. Jalankulkureittejä sijoittuu Pohjoisesplanadin jalkakäytävän lisäksi puistoakselin keskelle ja jalkakäytäville puistoa reunustaen. Näitä voi käyttää kaikkein ruuhkaisimpina aikoina.

Eteläesplanadin jalkakäytävät ovat kapeampia kuin Pohjoisesplanadilla, eikä sinne pysyviä terassirakenteita voi siten sijoittaa. Vapaa tila katukalusteista riippuen jää paikoin terassien kohdalla noin kahteen metriin, jolloin terassien toteutuksessa on kiinnitettävä huomiota jalankulun sujuviin mahdollisuuksiin niiden vieressä.

Pyöräliikenne
Eteläesplanadin kaksisuuntaisen pyörätien leventäminen ja erottelun parantaminen kehittää pyöräilyn olosuhteita poikittaisessa liikenteessä. Pohjois-eteläsuuntaisen pääreitin siirtäminen Mikonkadulta Fabianinkadulle mahdollistaa pyöräliikenteen järjestelyille paremmat edellytykset pääreitillä, mutta reitti ohjautuu keskustan tiiveimmän kaupallisen ytimen ulkoreunoille. Pyörällä saapuminen keskustan ytimeen on edelleen mahdollista, mutta sen ohi kulkeva pyöräliikenne ohjataan etäämmälle.

Autoliikenne
Esplanadien asemakaavaehdotuksen merkittävin vaikutus autoliikenteelle on Fabianinkadun muutoksista ja Unioninkadun osuuden kaksisuuntaistamisesta johtuva autoliikenteen uudelleenreitittyminen Fabianinkadulta Unioninkadulle, ja lännestä tullessa ns. Mantan aukion ympäri. Matkoilla Kruununhaasta ja Kluuvista länteen autoliikennettä siirtyy Fabianinkadulta Unioninkadulle, mikä voi ajoittain jonouttaa Unioninkadulta Pohjoisesplanadille suuntaavaa liikennettä hieman nykyisiä liikennejärjestelyjä enemmän. Fabianinkadulla autoliikenteen määrä laskee merkittävästi ja käytännössä Esplanadinpuiston kohdalla autoliikennettä ei ole ollenkaan. Fabianinkadulle välillä Aleksanterinkatu-Pohjoisesplanadi jää ainoastaan P-Kluuvin pysäköintiliikenne sekä huoltoliikenne. Unioninkadun liikennemäärä taas vastaavasti kasvaa autoliikenteen siirtyessä pääverkolle. Liikenteen uudelleenreitittymisen takia Pohjoisesplanadin ja Etelärannan liittymään tarvitaan todennäköisesti pieniä muutoksia liikennevaloihin. Toimivuustarkastelujen perusteella autoliikenteen uudelleenreitittyminen ja liikennevalo-ohjauksen muutokset pidentävät alueella joidenkin reittien matka-aikoja hieman ja toisaalta lyhentävät toisia. Matka-ajan muutokset olivat toimivuustarkastelussa valtaosin puolen minuutin luokkaa tai pienempiä ja suurimmillaan reilun minuutin. Vaikutukset ovat hieman erilaisia aamu- ja iltaruuhkassa

etenkin Pohjoisesplanadin erilaisen liikennetilanteen takia. Vaikutusten tarkempi jakautuminen, eli millä reiteillä matka-aika hieman pitenee, ja millä mahdollisesti hieman lyhenee, tarkentuu jatkosuunnittelun yhteydessä tarkemmassa liikennevalosuunnittelussa. Asemakaavaehdotuksella ei ole merkittävää vaikutusta joukkoliikenteeseen. Matkailubussiliikenteeseen alueella kohdistuvat samat vaikutukset kuin muuhunkin autoliikenteeseen. Eteläesplanadin pohjoisreunalta poistuu 16 asiointipysäköintipaikkaa Korkeavuorenkadun ja Fabianinkadun väliltä.

Kuva: Katunäkymä Pohjoisesplanadilta. / Kuva: Voima Graphics

Kuva: Havainnekuva mahdollisista uusista terasseista Pohjoisesplanadilla. / Kuva: Voima Graphics

Vaikutukset teknisen huollon järjestämiseen

Uusi vesihuoltotunneli poistaa nykyisiä viemäröinnin kuntoon liittyviä ongelmia ja parantaa rankkasateiden aiheuttamien jäteveden ylivuotojen hallintaa ja tämän myötä vähentää kuormitusta Itämereen. Lisäksi se luo mahdollisuuden eriyttää nykyiset huonokuntoiset sekaviemärit, jotka tällä hetkellä aiheuttavat toistuvaa kunnossapidon tarvetta, hajuongelmia ja nostavat vahinkoriskiä.

HSY:n verkosto saneerataan erillisviemäröidyksi, eli sekaviemärit korvataan uusilla erillisillä hulevesi- ja jätevesiviemäreillä, myös vesijohdot uusitaan. Alueelle rakennetaan myös tulvamitoitettuja hulevesiviemäreitä varmistamaan kuivatuksen toimivuus rankkasateilla.

Vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön

Esplanadien alue on yksi Helsingin ja koko Suomen arvokkaimpia 1800-luvun ympäristöjä, joka on pääosin hyvin säilynyt. Säilyneisyys on alueen arvon edellytys ja tästä syystä kaavamuutos on laadittu. Kaavan vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön ovat säilyttävät ja suojelevat. Kaavan tavoite on suojella kaavamerkinnöin ja määräyksin arvokas ympäristö ja vaalia rakennus-, puisto- ja kulttuuriperimää. Näin ollen kaavalla on merkittävä vaikutus kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

Kaavaratkaisun myötä kaupungin identiteetille tunnusomaisen kokonaisuuden

säilyminen turvataan. Esplanadit ovat myös Helsingille kansainvälisesti merkittävä nähtävyys. Asemakaavan tavoite on säilyttää historiallinen puistoympäristö, jolla on puutarhataiteellisia ja kaupunkikuvallisia arvoja eheänä kokonaisuutena.

Lasitettujen talviterassien sijoittaminen katualueelle luo uuden vyöhykkeen julkisivujen eteen ja muuttaa historiallista kaupunkikuvaa, millä on vaikutus katunäkymien säilyneisyyteen. Esimerkiksi pitkän katunäkymän avoimuus kapenee. Tämän vuoksi talviterassien suunnitteluun ja toteutukseen arvoympäristöön sopivaksi tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hotelli Kämpin pysyvä katettu terassi jo sijoittuu nykytilanteessa Pohjois-Esplanadin ja Kluuvikadun kulmaan. Kaupunkikuvaan soveltuvia ratkaisuja arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa tavoitteena laadukas kokonaisuus suhteessa nykyiseen lähtökohtaan ja varmistaen katunäkymän yhtenäisyys.

Vaikutukset ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen

Kaavan tavoitteena on lisätä kaupunkivihreää palauttamalla kaksoispuurivit

Lasipintojen tuominen lähemmäs kadun reunaa, saattaa lisätä alueen melutasoa heijastusvaikutuksen vuoksi. Terassit lisäävät jalkakäytävälle syvennyksiä, joiden valaistukseen ja kunnossapidon tapaan tulee kiinnittää huomiota.

Ravintoloiden lasitetut terassit luokitellaan kokoontumistilaksi, jotka tulee palo-osastoida sivusuuntaan ja ylöspäin. Terassien kautta ei saa järjestää ravintolan hätäpoistumistietä, vaan poistuminen tulee tapahtua rakennuksesta suoraan ulos. Terassien palo- ja pelastusturvallisuus tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Sosiaaliset vaikutukset

Esplanadien alue toimii monien perinteisten tapahtumien näyttämönä ja on tärkeä kokoontumis- ja viihtymispaikka. Esplanadeilla mm. kokoonnutaan viettämään vappua, juhlimaan Suomen mestaruuksia, marssimaan opiskelijoiden itsenäisyyspäivän soihtukulkueessa ja seuraaman penkinpainajaisia. Esiintymislavalla järjestetään ilmaisia konsertteja, muotinäytöksiä ja muita tapahtumia. Puistossa vietetään piknikiä ja katsellaan ihmisiä. Esplanadien terasseille istahdetaan nauttimaan tarjoilusta ja kaupunkielämästä. Alueen merkitys sosiaalisen elämän alustana on merkittävä.

Kaavan mahdollistamat ympärivuotiset terassit tarjoavat mahdollisuuden tarjota kahvila- ja ravintolapalveluja katutilassa myös talvikaudella. Tällä on todennäköisesti positiivisia vaikutuksia ravintoloiden liiketoiminnan kannalta, koska terassitoiminta voi jatkua ympäri vuoden ja asiakaspaikkojen määrä lisääntyy. Sosiaalisen vuorovaikutuksen näkökannalta lasiseinin erotetuilla terasseilla voi olla heikentävää vaikutusta verrattuna nykyisiin avoterasseihin, jossa asiakkaat ja kävelijät kohtaavat katutilassa. Suotavaa onkin, että ympärivuotiset terassit rakennetaan niin, että lasituksen saa tarvittaessa auki kesäajaksi.

Ajoradalla tapahtuvia tapahtumia, kuten esim. itsenäisyyspäivän soihtukulkuetta, seurataan jalkakäytäviltä. Suurten tapahtumien aikana kävelijämäärät

Esplanadien alueella ovat merkittävät ja liikkumisen sujuvuudella on tärkeä tehtävä onnettomuusriskien ja tapahtumien miellyttävyyden kannalta.

Kaavan toteuttamisella on vähäiset vaikutukset lapsiin, koska kaava ei muuta merkittävästi nykyisiä olosuhteita. Kaavan päätavoite on päivittää suojelumerkinnät ja mahdollistaa puiston historiallinen sommitelma.

Kaavan toteuttamisella on vähäiset vaikutukset lapsiin, koska kaava ei muuta merkittävästi nykyisiä olosuhteita. Kaavan päätavoite on päivittää suojelumerkinnät ja mahdollistaa puiston historiallinen sommitelma.

Elinkeino-, työllisyys- ja talousvaikutukset

Kaavan toteuttaminen mahdollistaa alueella jo olemassa olevat palvelut. Lisäksi kaava-alueella on mahdollista toteuttaa monipuolisia arvoympäristöön soveltuvia palveluita. Alueen suojelu ja arvoympäristön säilyttäminen nostaa alueen rakennusten arvoa ja lisää alueen vetovoimaa. Arvokas puisto ja historiallinen arkkitehtuuri on osa Helsingin matkailun vetovoimatekijöitä. Talviterassien sijoittaminen lisää ravintola- ja kahvilayrittäjien toimintaedellytyksiä.

Ravintoloita ja kahviloita on viime vuosikymmeninä ohjautunut enenevässä määrin säältä suojaan kauppakeskuksiin, mikä ei mahdollista samanlaista asiakaskokemusta, kuin paikassa, jossa on mahdollisuus istua katsekontaktissa ulkoympäristöön. Katetut terassit voivat parantaa ravintola- ja kahvilatoiminnan edellytyksiä koko vuoden ympäri ja tuottaa elämyksellisiä kokemuksia keskellä historiallista kaupunkimiljöötä. Parhaassa tapauksessa asemakaavan toteuttamisella on merkittävä ydinkeskustan elinvoimaa kasvattava vaikutus, jolloin se tukee erinomaisesti kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamista.

Toteutus

Kaavan toteutus ohjataan jatkosuunnittelussa mm. puistosuunnitelmassa ja katusuunnitelmassa.

Suunnittelun lähtökohdat

Kaavaratkaisu vastaa valtakunnallisiin tavoitteisiin (valtioneuvoston päätös 14.12.2017).

Kaavaratkaisu ei ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Kaavaratkaisun valmistelussa on erityisesti painotettu seuraavia valtakunnallisia tavoitteita:

- huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta
- huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta
- edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä
- edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä
- edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

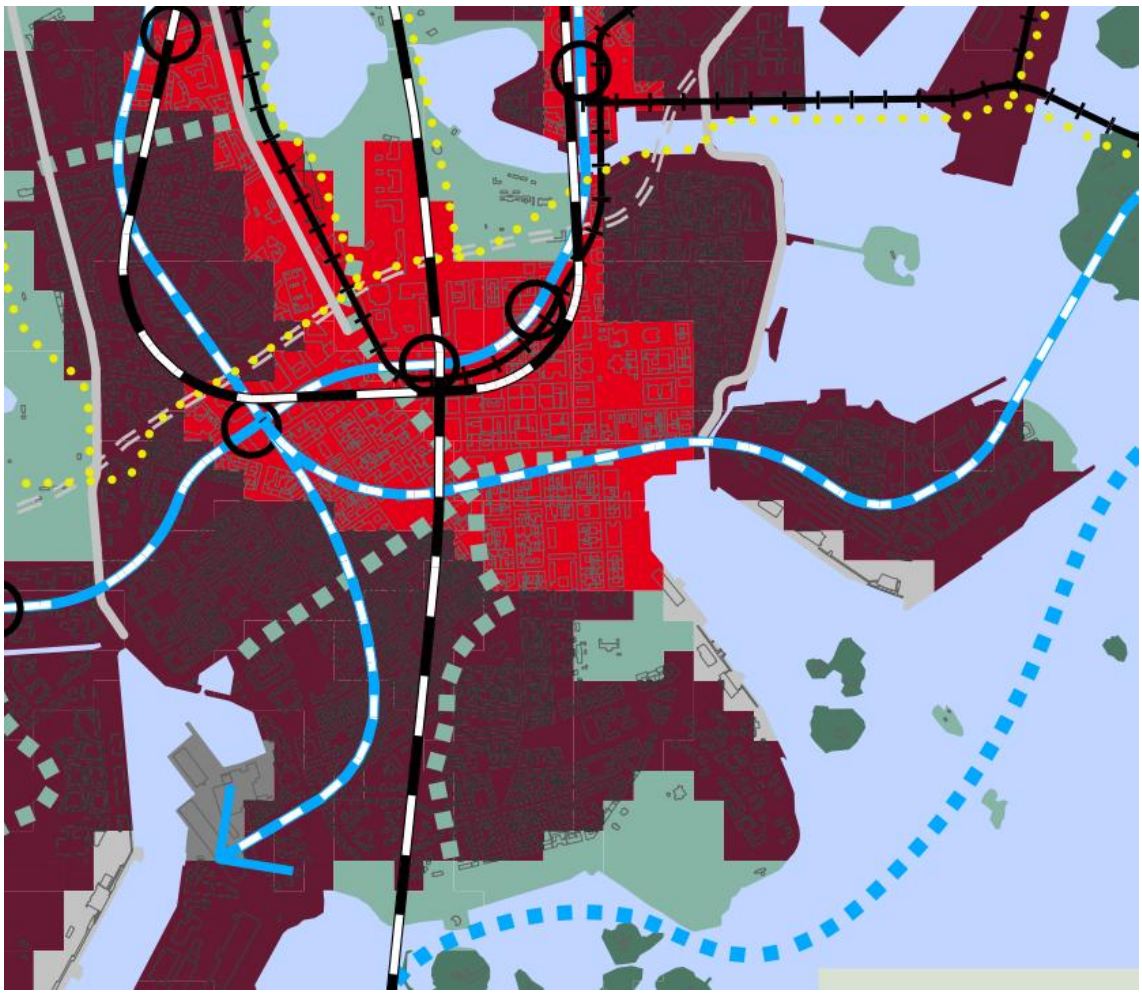
Tavoitteiden huomioon ottamista selostetaan tarkemmin kohdassa Asemakaavan kuvaus.

Alueella voimassa olevat kaavat

Yleiskaavataso

Helsingin yleiskaava 2016 (tullut voimaan 5.12.2018):

Kaavassa alue on merkitty liike- ja palvelukeskustan (C1) alueeksi. Merkintä tarkoittaa palvelu-, liike- ja toimitilapainotteista keskustaa, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava pääsääntöisesti liiketilaksi. Alue on kävelypainotteinen. Alue erottuu ympäristöään tehokkaampana ja toiminnallisesti monipuolisempana. Kaava-alue muodostaa osan itä-länsisuuntaista viheryhteyttä, joka jatkuu Esplanadeilta länteen Bulevardille, sekä risteää pohjois-eteläsuuntaisen viheryhteyden kanssa alueen länsipuolella. Alueen läpi kulkee vastaavasti itä-länsisuuntaisen raideliikenteen runkoyhteyden ohjeellinen merkintä. Nyt laadittu kaavaratkaisu on Helsingin yleiskaavan (2016) mukainen.

Kuva: Ote Helsingin yleiskaavasta 2016

Helsingin maanalainen yleiskaava nro 12704 (tullut voimaan 19.8.2021):

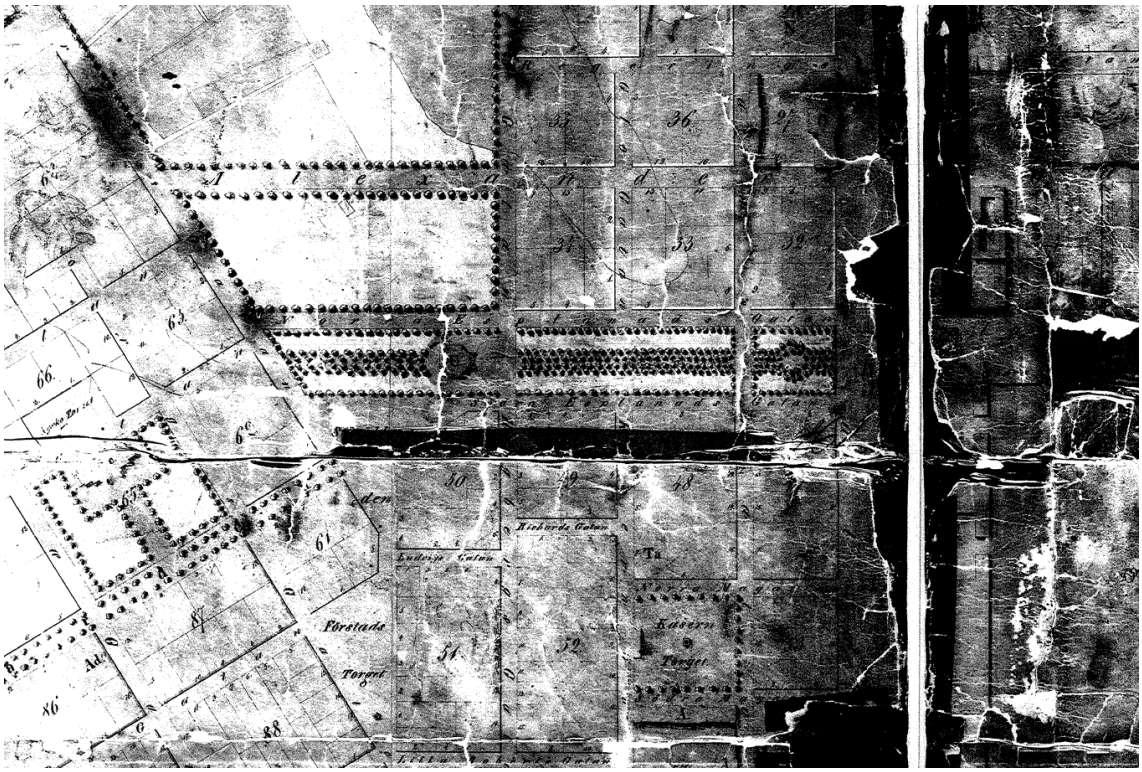
Maanalaisen yleiskaavan mukaan alue on osa keskustan maanalaisen kehittämisen kohdealuetta. Nykyiset maanalaiset tilat ja tunnelit kulkevat alueen läpi pohjois-eteläsuunnassa, ja sijoittuvat Teatteriesplanadin ja Kappelinesplanadin alle. Alueen pohjoispuolella sijaitsee Aleksanterinkadun huoltotunnelin tilavaraukset, sekä Runeberginesplanadin ja Pohjoisesplanadin alla HSY:n vesihuoltotunnelin tilavaraus. Lisäksi alueen poikki itä-länsisuunnassa kulkee ohjeellinen tilavaraus liikennetunnelille (yleiskaavan mukainen raideliikenteen runkoyhteys). Nyt laadittu kaavaratkaisu on maanalaisen yleiskaavan mukainen.

Asemakaavataso

Alueella on voimassa asemakaava nro 461 (23.08.1836)

Voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1836, ja siinä erottuu Esplanadin puiston kolmiosainen rakenne pääpiirteissään, sekä Pohjois- ja Etelä-Esplanadien luonne puistokatuina. Muilta osin kaavalla on sen vanhentuneisuuden takia vain vähän ohjausvaikutusta.Asemakaavassa on määritelty Etelä- ja Pohjois-Esplanadin katutilat, sekä niitä reunustavat katupuut. Korkeavuorenkatu ja Fabianinkatu jakavat puiston kolmeen nykyisin erottuvaan osaan.

Esplanadin puistoon on määritelty reunojen yhtenäiset nurmialueet ja keskeisakseli, sekä nykytilanteesta poiketen keskeisakselia molemmin puolin reunustavat puiden kaksoisrivit. Lisäksi kaavassa erottuvat keskeisakselin varrelle sijoittuvat Teatteriesplanadin ja Kappeliesplanadin pyöreämuotoiset aukiomaiset tilat.

Kuva: Ote voimassa olevista asemakaavoista

Maanomistus

Alueen ainoa maanomistaja on kaupunki.

Aluetta koskevat muut lähtökohdat

Selvitys alueen oloista, rakennuskannasta ja muista ympäristöominaisuuksista on kuvattu kunkin aiheen kohdalla.

Helsingin kaupungin rakennusjärjestys on tullut voimaan 7.6.2023.

Helsingin kaupungin kaupunkimittauspalvelut on laatinut pohjakartan.

Suunnittelu- ja käsittelyvaiheet

Kaavoitus on tullut vireille kaupungin aloitteesta vuonna 2024. Esplanadien asemakaavan päivitys on osa Helsingin ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman käytäntöön viemistä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus on järjestetty liitteenä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) mukaisesti.

Viranomaisyhteistyö

Valmistelu on tehty yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan eri tahojen kanssa. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä lisäksi seuraavien viranomaistahojen kanssa:

- Helen Oy
- Helen Sähköverkko Oy
- Helsingin Satama Oy
- helsingin_seudun_liikenne_kuntayhtyma_hsl
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)
- Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
- Museovirasto
- Senaatti-kiinteistöt
- Kaupunkiliikenne Oy
- Helsingin poliisi
- Kaupunkiliikenne Oy
- Valtioneuvoston kanslia
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kaupunginmuseo
- sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala/Pelastuslaitos

Viranomaisyhteistyötä on tehty erikseen järjestetyissä yhteistyöpalavereissa, joissa on käyty kaavan yksityiskohtia läpi asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyötä on käyty erityisesti Pelastuslaitoksen, Helsingin Satama Oy:n ja kaupunginmuseon kanssa. Lisäksi kaavan vaikutuksia on yhteensovitettu alueella tapahtuvan HSY:n vesihuollon saneerausratkaisujen kanssa.

Viranomaisneuvottelu Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa järjestettiin 25.2.2025, jossa käytiin Esplanadien kaavan ja Kaivokadun kaavan taustat, lähtökohdat ja tavoitteet läpi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) -aineiston esilläolo

Osallisille on ilmoitettu kirjeillä ja verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat sekä lehdessä (Helsingin Uutiset) kaavoituksen vireilletulosta ja aineiston esilläolosta 22.4.2025–20.5.2025 seuraavissa paikoissa:

- verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat
- Kaupunkiympäristön asiakaspalvelussa.

Lisäksi järjestettiin:

- Keskusta kehittyy -tilaisuus 7.5.2025

Kaavan lähtökohtia ja tavoitteita on esitelty kaikille avoimessa Keskusta kehittyy -tilaisuudessa. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua joko verkossa Helsinkikanavan kautta tai Kaupungintalon tapahtumatorilla paikan päällä. Tilaisuudessa sai esittää kysymyksiä ja keskustella suunnittelijoiden kanssa. Tilaisuuteen osallistui noin 80 henkilöä paikan päällä. Tilaisuudessa oli useita eri alan asiantuntijoita kaupunkiympäristön toimialalta esittelemässä kaavan tavoitteita ja vastaamassa kysymyksiin.

Kaavan lähtökohtia oli mahdollista kommentoida myös Kerro kantasi -kyselyssä. Sinne jätettiin 210 mielipidettä. Mielipiteet kohdistuivat lähes kokonaan liikenteen järjestelyihin ja liikkumisen sujuvuuteen.

Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa esiteltiin keskustan yrittäjille 15.5.2025. Esityksen yhteydessä kerrottiin ydinkeskustassa valmisteilla olevista asemakaavoista, joista Esplanadien asemakaava oli yksi.

OAS-aineistoa koskevat mielipiteet ja kannanotot

Kirjallisia mielipiteitä saapui 6 kpl.

Mielipiteissä tuotiin esiin huoli liikennejärjestelyjen toimivuudesta koko ydinkeskustan alueella. Osa liikenteeseen liittyvistä kommenteista ei koskeneet kaava-aluetta, vaan kommentit oli osoitettu muualle ydinkeskustaan. Lisäksi aiheiksi nousi keskustan yritysten toimintaedellytysten turvaaminen, huolto- ja jakeluliikenteen toimivuus, lyhytaikaisen pysäköinnin tarve, historiallisen kaupunkiympäristön arvojen säilyttäminen, keskustan käveltävyyden ja viihtyisyyden kehittäminen sekä kaupunkitilan tapahtumakäyttö.

Vastineet mielipiteisiin on esitetty vuorovaikutusraportissa.

Kannanottoja saatiin seuraavilta viranomais- ja asiantuntijatahoilta:

- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kaupunginmuseo
- sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala/Pelastuslaitos
- Helsingin Satama Oy
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)
- Helsingin vammaisneuvosto
- Museovirasto
- Telia Finland Oyj
- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Viranomaisten kannanotot osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä valmisteluaineistosta kohdistuivat esteettömyyteen, liikennejärjestelmän toimivuuteen, historiallisen ympäristön suojeluun sekä teknisen infrastruktuurin huomioimiseen kaavoituksessa ja toteutuksessa.

Vastineet kannanottoihin on esitetty vuorovaikutusraportissa.

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo (AKL/MRL 65 §, MRA 27 §)

Kaavaehdotus on julkisesti nähtävillä (AKL/MRL 65 §, MRA 27 §) 2.11.2026–1.12.2026. Kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon pituus on 30 päivää.

Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot seuraavilta tahoilta:

- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kaupunginmuseo
- sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala/Pelastuslaitos
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kulttuuripalvelukokonaisuus
- Digita Oy
- DNA Oyj
- Elisa Oyj
- Helen Oy
- Helen Sähköverkko Oy
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)
- Helsingin vammaisneuvosto
- Helsingin vanhusneuvosto
- Kaupunkiliikenne Oy
- Museovirasto
- Puolustusvoimat 1. Logistiikkarykmentti (1LOGR)
- Senaatti-kiinteistöt
- Kaartin jääkärirykmentti
- Telia Finland Oyj
- Helsingin nuorisoneuvosto
- Telia Towers Finland Oy
- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- Lupa- ja valvontavirasto
- Helsingin poliisilaitos
- Tasavallan presidentin kanslia
- Auris kaasunjakelu Oy
- Gasum Oy
- Valtioneuvoston kanslia

Tätä selostusta täydennetään kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon jälkeen.

Marja Piimies, asemakaavapäällikkö
Asemakaavoitus

Helsinki

Liitteet

1. Seurantalomake
2. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
3. Kuvat, kartat ja aineistot
   - Sijaintikartta
   - Ilmakuva
   - Asemakaavakartta (A4-koossa)
   - Ote ajantasa-asemakaavasta
   - Liikennesuunnitelma
   - Suojelukohteet
   - Esplanadi, puuston ja kasvillisuuden tavoitetila
   - Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutukset auto- ja raitioliikenteeseen

Luettelo muusta suunnitelmaa koskevasta materiaalista

- Vuorovaikutusraportti
- Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- Esplanadi ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet
- Esplanadi, puuston ja kasvillisuuden tavoitetila
- Elämyksellinen ydinkeskusta - Ydinkeskustan maankäytön kehityskuva 2032

Yhteyshenkilöt kaavan valmistelussa

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala

Tytti Wiinikka, arkkitehti, asemakaavoitus
Salla Hoppu, tiimipäällikkö, asemakaavoitus
Iines Karkulahti, johtava arkkitehti, asemakaavoitus
Katariina Mäkiniemi, suunnitteluavustaja, kaavakartan ja aineistojen laatiminen
Minttu Iivonen, liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu
Taneli Nissinen, johtava liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu
Ville Andersson, liikenneinsinööri, liikennesuunnittelu
Jarkko Nyman, projektipäällikkö, teknistaloudelliset asiat
Anu Haahla, erityisasiantuntija, teknistaloudelliset asiat
Valtteri Lankiniemi, erityisasiantuntija, teknistaloudelliset asiat
Anna Määttä, arkkitehti, rakennussuojelu
Anu Lamminpää, tiimipäällikkö, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu

Muut viranomaiset ja asiantuntijat

Anne Salminen, tutkija / Kaupunginmuseo
Minna Soukka, arkkitehti / Rakennusvalvontapalvelut
Lotta Silfverberg, johtava asiantuntija / Viestintäpalvelut
Kiia Koliseva, viestintäasiantuntija / Viestintäpalvelut

Riku Raunola, erityisasiantuntija (yritykset ja elinvoima)
Elina Luukkonen, erityisasiantuntija (yritykset ja elinvoima)
Maija Mattila, vuorovaikutusasiantuntija / Viestintäpalvelut (vuorovaikutustilaisuudet)

Asemakaavan seurantalomake
Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Helsinki	**Täyttämispvm**	4.9.2026
Kaavan nimi	Esplanadit		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	8.4.2025
Pysyvä kaavatunnus		**Kunnan kaavatunnus**	09113013
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	3,2305	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	3,2305

Ranta-asemakaava

	Rantaviivan pituus [km]		
Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**	
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**	

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**3,2305**	**100,00**	**1273**	**0,04**	**0,0000**	**-115**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	2,0763	64,3	1273	0,06	0,0723	-115
R yhteensä						
L yhteensä	1,1542	35,7			-0,0723	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**0,0000**	**0,00**	**0**	**0,0000**	**0**

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	**6**	**1273**	**0**	**0**

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**3,2305**	**100,00**	**1273**	**0,04**	**0,0000**	**-115**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	2,0763	64,3	1273	0,06	0,0723	-115
VP					-2,0040	-1273
VP/s	2,0763	100,0	1273	0,06	2,0763	1158
R yhteensä						
L yhteensä	1,1542	35,7			-0,0723	
Kadut	1,1542	100,0			-0,0723	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	**6**	**1273**	**0**	**0**
Asemakaava	6	1273	0	0

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Asemakaavan muutos

Esplanadit

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Asemakaavoitus

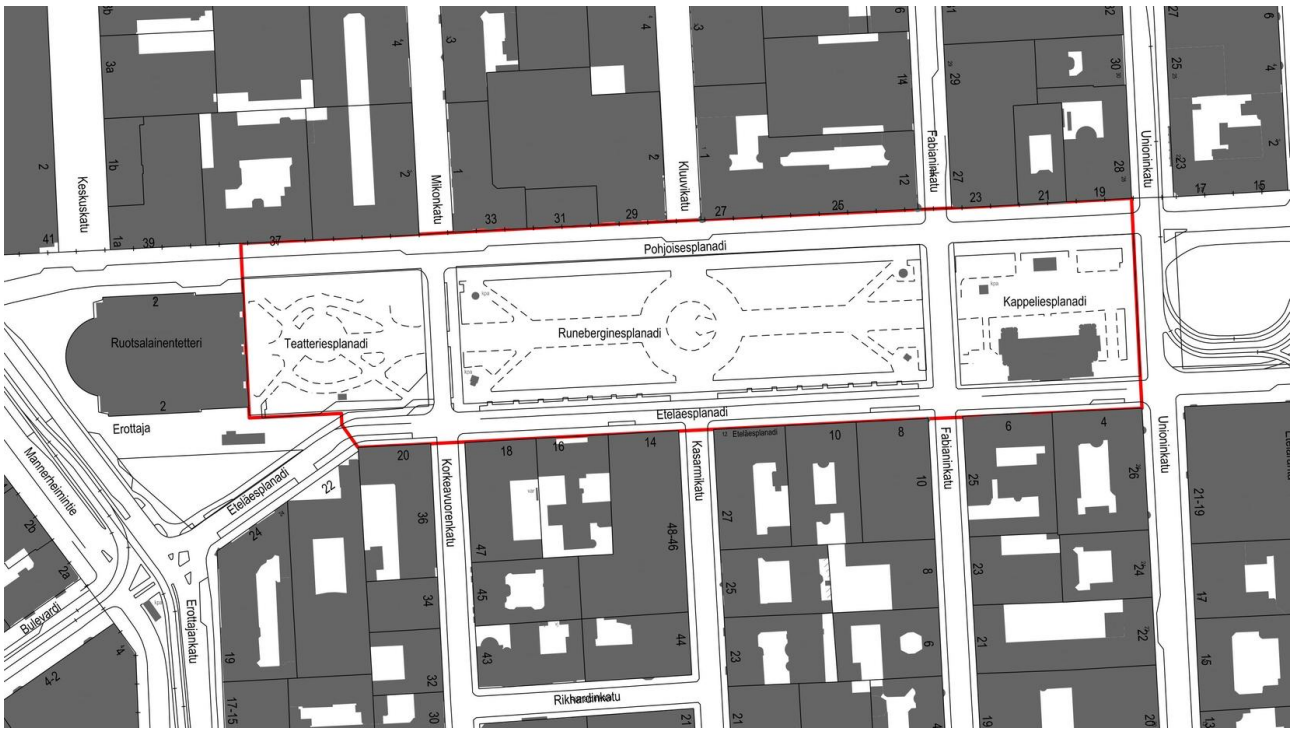
Projektinumero 0000091
Diaarinumero HEL 2024-017144
ProjectWise-numero 2461_13

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) esitetään miksi asemakaava laaditaan, miten kaavoitus etenee ja missä vaiheessa siihen voi vaikuttaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään tarvittaessa kaavaprosessin edetessä, jolloin OAS:n päivitetty versio löytyy Helsingin karttapalvelusta https://kartta.hel.fi/suunnitelmat. Kaupunkisuunnittelua voi seurata Suunnitelmavahti-palvelun avulla (https://www.hel.fi/suunnitelmavahti) sekä sosiaalisen median kanavissa (facebook.com/kaupunkiymparisto ja x.com/helsinkikymp).

OAS-numero: 1762-00/25

Päiväys: 8.4.2025

Kuva: Kaava-alueen rajaus kartalla.

Kaavaprojektin lähtökohdista keskustellaan 7.5.2025. Tarkemmat tiedot löytyvät kohdasta Osallistuminen ja aineistot.

Suunnittelun tavoitteet ja alue

Kaavatyössä voimassa oleva vuoden 1836 asemakaava ajantasaistetaan. Rakennusten, katutilan ja puistoelementtien suojelutarpeet määritetään. Liikennealueet ja puistot säilyvät pääosin ennallaan. Esplanadien asemakaavan päivitys on osa Helsingin ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman käytäntöön viemistä.

Alue sijaitsee Kaartinkaupungin kaupunginosan pohjoisreunassa, Helsingin ydinkeskustassa. Alue käsittää Pohjois- ja Etelä-Esplanadin katutilat, sekä niiden väliin rajautuvan kolmiosaisen puiston (Kappeliesplanadi, Runebergin esplanadi ja Teatteriesplanadi). Alue rajautuu idässä Unioninkatuun, sekä lännessä Ruotsalaiseen teatteriin ja Erottajanaukioon.

Kaava-alueen muodostama Esplanadien alue on yli 200 vuotta perusmuotonsa säilyttänyt puistokatu, jonka kulttuurihistorialliset ja kaupunkikuvalliset arvot, sekä virkistysarvot julkisena, kaikille avoimena tilana on yleisesti tunnistettu. Lisäksi alueella sijaitsee arvorakennukset ravintola Kappeli ja Esplanadin lava, sekä neljä puistokioskia. Voimassa oleva asemakaava vuodelta 1836 ei vastaa tunnistettuja arvoja puiston, alueen rakennusten tai rakenteiden osalta. Kaavaprosessissa asemakaava ajantasaistetaan, sekä määritetään suojelutilanne kaupunkikuvallisen kokonaisuuden, rakennusten ja puiston keskeisten arvojen osalta. Kaavan tavoitteena on turvata merkittävän historiallisen kokonaisuuden arvot ja hahmotettavuus eheänä puistoympäristönä ja kaupunkiakselina, joka

tukee keskustan ominaispiirteitä ja elinvoimaa ensisijaisesti historiallisen puiston lähtökohdista.

Kaavaprosessin kanssa samanaikaisesti Esplanadin alueelle on suunnitteilla laajoja vesihuollon ja katujen korjaus ja muutostöitä, joiden vastaavuus päivitettävään asemakaavaan tulee ottaa huomioon kaavoituksen ja toteutuksen yhteistyössä.

Esplanadien asemakaavan päivitys on osa Helsingin ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman käytäntöön viemistä. Suunnitelmassa Esplanadin ja Kaivokadun liikenteelliset ratkaisut ovat toisiinsa kytkeytyneitä, mistä syystä molempien alueiden kaavoitus on käynnistetty samanaikaisesti. Suunnittelusta ei kuitenkaan oleteta nousevan kaavallisia muutostarpeita liikennetilojen nykyrajausten osalta Esplanadilla.

Liikenteen osalta tavoitteena on Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman mukainen kaavaratkaisu, jossa Esplanadeilla on rooli pääverkon poikittaisen autoliikenteen yhteytenä. Kaavaratkaisulla mahdollistetaan alueellisen suunnitelman toteutuminen myös kaava-alueen ulkopuolella Kaivokadulla.

Osallistuminen ja aineistot

Keskusta kehittyy -tilaisuus

Keskusta kehittyy -tilaisuus järjestetään 7.5.2025 klo 16.00-18.00 Kaupungintalon Tapahtumatorilla, osoitteessa Pohjoisesplanadi 11-13.

Tarkemmat tiedot tilaisuudesta löytyvät verkosta osoitteesta https://www.hel.fi/asukastilaisuudet.

Vuorovaikutustilaisuus on katsottavissa suorana lähetyksenä tai tilaisuuden jälkeen tallenteena Helsinki-kanavalta osoitteessa www.helsinkikanava.fi.

Tilaisuuden jälkeen on mahdollista antaa palautetta kaikista esitellyistä aineistoista Kerro Kantasi -kyselyllä osoitteessa https://kerrokantasi.hel.fi.

Valmisteluaineisto on nähtävillä

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja kaavan valmisteluaineistoon (Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma: Ydinkeskustan liikennejärjestelmää koskeva kehittäminen (2024), Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma: Ydinkeskustan liikenneverkon tavoitetila (2024), Esplanadin kappeli rakennushistoriallinen selvitys (2018), Esplanadi ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2025)) voi tutustua 22.4.2025–20.5.2025 seuraavissa paikoissa:

- verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat

Aineistosta voi esittää mielipiteitä

Mielipiteet aineistosta pyydetään esittämään viimeistään 20.5.2025.

Kirjalliset mielipiteet tulee esittää

- sähköpostitse osoitteeseen helsinki.kirjaamo@hel.fi tai
- postitse osoitteeseen Helsingin kaupunki, Kirjaamo, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI, (käyntiosoite: Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13, puhelinnumero: 09 310 13700).

Mielipiteet voi esittää myös suoraan suunnittelijalle. Tapaamisaika tulee sopia etukäteen.

Suunnitteluun liittyvää aineistoa päivitetään Helsingin karttapalveluun https://kartta.hel.fi/suunnitelmat.

Kaupunkiympäristön asiakaspalvelu palvelee puhelimitse numerossa 09 310 22111 ja verkossa https://www.hel.fi/kaupunkiymparisto/asiakaspalvelu. Asiakaspalvelun käyntiosoite on Työpajankatu 8. Tarkistathan asiakaspalvelupisteen aukiolon. Myös suunnittelijaan voi olla yhteydessä.

Viranomaisille ja muille asiantuntijoille järjestetään erillinen neuvottelu ja heiltä pyydetään tarvittavat lausunnot.

Kun mielipiteet on saatu, suunnittelu etenee ja laaditaan kaavaehdotus. Kaavoituksen etenemisen vaiheet ja osallistumismahdollisuudet on kuvattu viimeisellä sivulla.

Osalliset

Alueen suunnittelussa osallisia ovat:

- alueen ja lähialueiden maanomistajat, asukkaat ja yritykset
- seurat ja yhdistykset
    - Helsingin Yrittäjät ry
    - Helsingin seudun pyöräilijät ry
    - Kruununhaan asukasyhdistys ry
    - Eteläiset Kaupunginosat ry
    - Helsingin seudun kauppakamari
    - Invalidiliitto ry
    - Kynnys ry
    - Visit Finland
    - Rakennustaiteen Seura ry
    - Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
    - Helsinki City Markkinointi (HCM) ry
    - Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry
    - Kaupunkitilat Oy
    - Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry
    - Helsingin jalankulkijat ry
- viranomais- ja asiantuntijatahot

    - Digita Oy
    - DNA Oyj
    - Elisa Oyj
    - Helen Oy
    - Helen Sähköverkko Oy
    - Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)
    - Telia Finland Oyj
    - Telia Towers Finland Oy
    - Helsingin nuorisoneuvosto
    - Helsingin vammaisneuvosto
    - Helsingin vanhusneuvosto
    - Museovirasto
    - Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (ELY)
    - Kaartin jääkärirykmentti
    - Puolustusvoimat 1. Logistiikkarykmentti (1LOGR)
    - Senaatti-kiinteistöt
    - Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
    - Helsingin poliisilaitos
    - Tasavallan presidentin kanslia
    - Gasum Oy
    - Auris kaasunjakelu Oy
    - kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kaupunginmuseo
    - sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala/Pelastuslaitos
    - kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala/Kulttuuripalvelukokonaisuus
    - keskushallinto
- kaupunkiympäristön toimiala.

Vaikutusten arviointi

Kaavan valmistelun yhteydessä arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia muun muassa seuraaviin:

- vaikutukset kaupunkikuvaan
- vaikutukset kulttuuriperintöön
- vaikutukset liikenteeseen
- vaikutukset viheralueisiin
  vaikutukset yrityksiin

Valmistelun yhteydessä laaditaan tarvittavat selvitykset kaavaratkaisun merkittävien vaikutusten arvioimiseksi. Vaikutusten arviointia suorittavat kaavan valmisteluun osallistuvat kaupungin asiantuntijat sekä tarvittaessa muut viranomaiset ja osalliset.

Vaikutustenarvioinnit tehdään tarvittavilta osin yhdessä Kaivokadun asemakaavan muutoksen kanssa.

Suunnittelualuetta koskevia suunnitelmia, päätöksiä ja selvityksiä sekä rakennuskielto:
Kioski - Kiska - Kipari - Snagari. Helsingin kioskeja 1800- ja 1900-luvulla. (Mäkinen, Helsingin kaupunginmuseo. 2003)
Kappeli, rakennushistorian selvitys (2018)

Esplanadin puisto, tekninen selvitys (2019)
Elämyksellinen ydinkeskusta, Ydinkeskustan maankäytön kehityskuva 2032 (2021)
Esplanadin hulevesiselvitys (2022)
Kaartinkaupungin ominaispiirteet (2023)
Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Ydinkeskustan liikennejärjestelmää koskeva kehittäminen (2024)
Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Ydinkeskustan liikenneverkon tavoitetila (2024)
Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman elinvoimavaikutusten arviointi (2024)
Esplanadi, ympäristöhistoriallinen selvitys ja kehittämisperiaatteet (2025)
Alueella on voimassa rakennuskielto no 12924

Suunnittelun taustatietoa

Alueen ainoa maanomistaja on kaupunki.

Kaavoitus on tullut vireille kaupungin aloitteesta.

Alueella on voimassa asemakaava tai asemakaavat 461 (23.08.1836).

Voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1836, ja siinä erottuu Esplanadin puiston kolmiosainen rakenne pääpiirteissään, sekä Pohjois- ja Etelä-Esplanadien luonne puistokatuina. Muilta osin kaavalla on sen vanhentuneisuuden takia vain vähän ohjausvaikutusta.

Alueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2016 (tullut voimaan 5.12.2018). Kaavassa alue on merkitty liike- ja palvelukeskustan (C1) alueeksi. Merkintä tarkoittaa palvelu-, liike- ja toimitilapainotteista keskustaa, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava pääsääntöisesti liiketilaksi. Alue on kävelypainotteinen. Alue erottuu ympäristöään tehokkaampana ja toiminnallisesti monipuolisempana. Kaava-alue muodostaa osan itä-länsisuuntaista viheryhteyttä, joka jatkuu Esplanadeilta länteen Bulevardille, sekä risteää pohjois-eteläsuuntaisen viheryhteyden kanssa alueen länsipuolella. Alueen läpi kulkee vastaavasti itä-länsisuuntaisen raideliikenteen runkoyhteyden merkintä.

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Alue kuuluu Museoviraston RKY 2009 -kohdeluetteloon Esplanadi-Bulevardi. Sen läheisyyteen sijoittuu myös muita RKY-alueita.

Yhdessä Senaatintorin ja Kauppatorin kanssa Esplanadi muodostaa Helsingin historiallisen keskustan yhtenäisimmän kaupunkikuvallisen kokonaisuuden, joka on säilyttänyt olemuksensa ja perusmuotonsa yli kahdensadan vuoden ajan.

Esplanadien puistokadut ja keskeispuisto ovat peräisin uuden pääkaupungin kaavasta 1800-luvun alusta. Siinä Mannerheimintie, Bulevardi ja Esplanadit puistokatuina muodostavat rangan kaupunkirakenteelle. Näistä puistokaduista

Bulevardi ja Esplanadi hahmottuvat edelleen ja luovat merkittävän Helsingin historiallisen kerrostuman. Molempien puistokatujen päähän sijoittuvat alkuperäisen suunnitelman mukaiset merelle aukeavat torit, Kauppatori ja Hietalahdentori, sekä nykyisin katujen nivelkohtaan Erottajanaukio.

Esplanadin puistossa on edelleen havaittavissa C.L. Engelin 1820-luvulla luonnehtima kolmijakoisuus. Alue koostuu Esplanadin kolmesta puisto-osasta – Teatteriesplanadista, Runebergin esplanadista ja Kappeliesplanadista, sekä Pohjois- ja Eteläesplanadi kaduista. Sommitelman tilallinen hahmo on pääosin säilynyt. Esplanadilla sijaitsevat puurivit ovat aiheena peräisin 1800-luvun alusta, ja ne ovat olleet tärkeä osa vanhan empire-keskustan kaupunkikuvaa jo silloin. 1800-luvulla Teatteri- ja Runebergin esplanadeille istutetuista lehmuksista suuri osa on säilynyt nykypäivään. Esplanadin leveän keskikäytävän suora linjaus on säilynyt alkuperäisestä kaavasta, ja sen pitkä näkymäakseli, joka jatkuu Havis Amandalle ja Kauppatorin yli itään, on merkittävä osa puistoa. Alue ja sitä ympäröivä rakennusperintö yhdessä muodostavat näkymiä, jotka ovat Helsingin keskustalle tunnusomaisia. Kaupunkitilalla tai puistoelementeillä ei ole nykyisin suojelustatusta, mutta niiden kulttuurihistoriallinen arvo on kiistaton.

Esplanadien merkitystä kaupungille lisäävät niiden varrelle sijoittuvat, lukuisat kulttuurihistoriallisesti ja toiminnallisesti merkittävät arvorakennukset. Kaava-alueelle sijoittuvilla ravintola Kappelilla, lavalla ja puistokioskeilla ei ole nykyisin suojelustatusta, mutta niiden kulttuurihistoriallinen arvo on kiistaton.

Kulttuurihistoriallisen arvon lisäksi Esplanadin vehreä ja kaikille avoin puisto on merkittävä osa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää ja resilienttiä kaupunkirakennetta tiiviissä keskustassa.

Suunnittelijoiden yhteystiedot

Maankäyttö

Iines Karkulahti (iines.karkulahti(a)hel.fi)
johtava arkkitehti, asemakaavoitus, p. 0931056018

Liikenne

Minttu Iivonen (minttu.iivonen(a)hel.fi)
liikenneinsinööri, p. 0931052567

Liikenne

Taneli Nissinen (taneli.nissinen(a)hel.fi)
johtava liikenneinsinööri, p. 0931076765

Teknistaloudelliset asiat

Valtteri Lankiniemi (valtteri.lankiniemi(a)hel.fi)
erityisasiantuntija, p. 0931022467

Rakennussuojelu

Sakari Mentu (sakari.mentu(a)hel.fi)
arkkitehti, p. 0931037217

Julkiset ulkotilat, maisema

Anu Lamminpää (Anu.Lamminpaa(a)hel.fi)
johtava maisema-arkkitehti, p. 0931037258

Helsingissä 8.4.2025

Salla Hoppu, tiimipäällikkö

Keskustatiimi

Kaavoituksen eteneminen

Vireilletulo

Kaavoitus on tullut vireille vuonna 2024 kaupungin aloitteesta. Suunnittelusta on tiedotettu kaavoituskatsauksessa vuonna 2025.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

OAS-vaiheen aineisto on nähtävillä 22.4.2025–20.5.2025. Esittely- ja keskustelutilaisuus 7.5.2025. Nähtävilläolosta ilmoitetaan kirjeillä ja verkkosivuilla www.hel.fi/suunnitelmat sekä lehdessä (Helsingin Uutiset).

Nähtävillä olevasta aineistosta on mahdollisuus esittää mielipiteitä.

Ehdotus

Kun suunnittelu etenee, valmistellaan kaavaehdotus.Kaavaehdotuksen julkisesta nähtävilläolosta ilmoitetaan verkkosivuilla www.hel.fi/kaavakuulutukset. Kaavaehdotuksesta on mahdollisuus tehdä muistutus. Viranomaisilta pyydetään lausunnot kaavaehdotuksesta.

Kaavan valmistelun aikana saatuihin huomautuksiin vastataan vuorovaikutusraportissa, joka löytyy karttapalvelusta https://kartta.hel.fi/suunnitelmat.

Muistutukset, lausunnot ja tarkistettu kaavaehdotus käsitellään kaupunkiympäristölautakunnassa arviolta vuodenvaihteessa 2026-2027. Kaupunkiympäristölautakunnan päätöksestä lähetetään tieto niille, jotka ovat muistutuksen yhteydessä ilmoittaneet sähköposti- tai postiosoitteensa.

Hyväksyminen

Kaupunkiympäristölautakunnan esittämä tarkistettu kaavaehdotus käsitellään kaupunginhallituksessa, jonka jälkeen kaava etenee kaupunginvaltuustoon.

Kaavan hyväksyy kaupunginvaltuusto. Tieto kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä lähetetään niille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet kaavaehdotuksen julkisen nähtävilläolon aikana.

Muutoksenhaku ja voimaantulo

Hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Kaava tulee voimaan, jos hyväksymispäätöksestä ei ole valitettu tai valitukset on hylätty.

Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

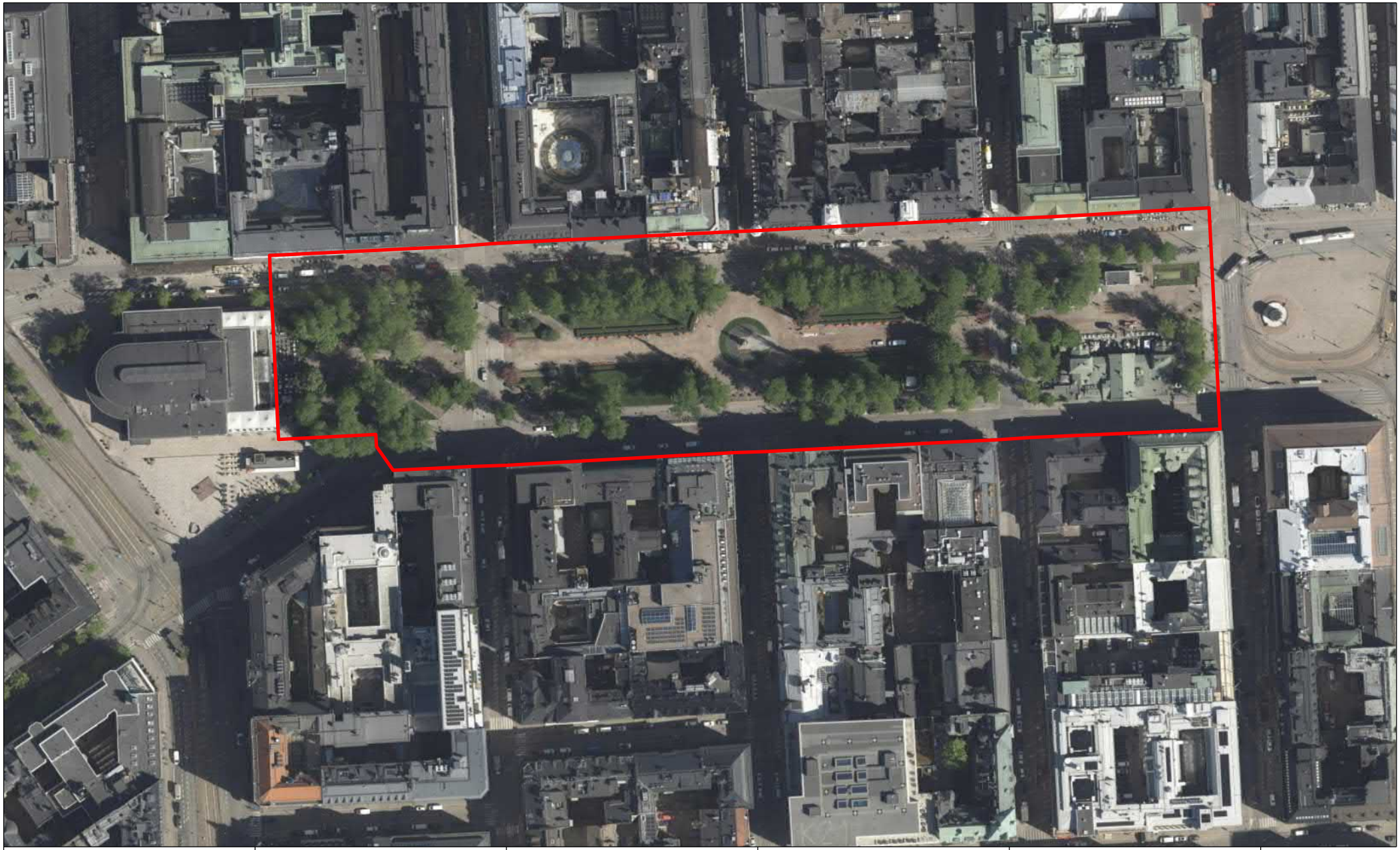
Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58212
00099 Helsingin kaupunki

www.hel.fi

Sijaintikartta
Esplanadit, Kaartinkaupunki

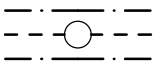
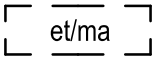
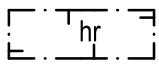
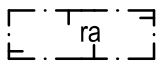
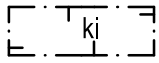
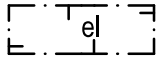
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

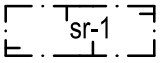
Ilmakuva
Esplanadit, Kaartinkaupunki

Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

ALEXANDERSGATAN ALEKSANTERINKATU
KLUUVI GLOET
KRUUNUNHAKA KRONOHAGEN
KAARTINKAUPUNKI GARDESSTADEN
KAMPPI KAMPEN
POHJOISESPLANADI NORRA ESPLANADEN
ETELÄESPLANADI SÖDRA ESPLANADEN
RUNEBERGINESPLANADI RUNEBERGSESPLANADEN
TEATTERIESPLANADI TEATERESPLANADEN
KAPPELIESPLANADI KAPELLESPLANADEN
EROTTAJA SKILLNADEN
EROTTAJANKATU SKILLNADSGATAN
MANNERHEIMINTIE MANNERHEIMVÄGEN
MIKAELSGATAN MIKONKATU
GLOGATAN KLUUVIKATU
FABIANINKATU
UNIONSGATAN UNIONINKATU
SOFIANKATU SOFIEGATAN
KORKEAVUORENKATU HÖGBERGSGATAN
KASARMINKATU KASERNGATAN
KOLERA-ALLAS KOLERABASSÄNGEN
ETELÄRANTA SÖDRA KAJEN
KESKUSKATU CENTRALGATAN
BULEVARDI BULEVARDEN
3001 YY
4062
3050
3049
3048
3047
3046
1030
1031
2007
2008
2032
2033
2034

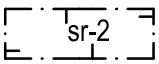
	ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET	DETALJPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER
VP/s	Puisto, joka on kaupunkikuvallisesti, maisemallisesti, kulttuurihistoriallisesti tai puistohistoriallisesti arvokas.	Park som är kulturhistoriskt, landskapsmässigt, parkhistoriskt eller för stadsbilden värdefull.
	2 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.	Linje 2 m utanför planområdets gräns.
	Kaupunginosan raja.	Stadsdelsgräns.
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
	Osa-alueen raja.	Gräns för delområde.
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	Riktgivande gräns för område eller del av område.
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.
3	Kaupunginosan numero.	Stadsdelsnummer.
POHJOISESP	Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston nimi.	Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park.
TEATTERIESP	Muun yleisen alueen nimi.	Namn på annat allmänt område.
IV	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.
1130	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	Byggrätt i kvadratmeter våningsyta.
+7.3	Maanpinnan likimääräinen korkeusasema.	Ungefärlig markhöjd.
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	För underjordisk ledning reserverad del av område.
	Maanalaisille yhdyskuntateknisen huollon laitteille varattu alueen osa, sijainti ohjeellinen.	För underjordiska anläggningar för samhälls-teknisk försörjning reserverad del av område, riktgivande läge.
	Rakennusala.	Byggnadsyta.
	Huoltorakennuksen rakennusala.	Byggnadsyta för servicebyggnad.
	Ravintolan rakennusala.	Byggnadsyta för restaurang.
	Kioskin rakennusala.	Byggnadsyta för kiosk.
	Esiintymislavan rakennusala.	Byggnadsyta för scen.

ter	Terassin rakennusala.	Byggnadsyta för terrass.
w	Vesialtaalle varattu alueen osa.	För bassäng reserverad del av område.
nä	Näkemäalueeksi varattu alueen osa. Runeberginesplanadin puurivien rajaama avoimena säilytettävä tila, jonka keski-akselilla on Runebergin patsas.	För frisiktsområde reserverad del av område. Det öppna rum som avgränsas av trädraderna på Runebergsesplanaden och som ska bevaras öppet, och vars mittaxel markeras av Runebergs staty.
	Istutettava alueen osa.	Del av område som ska planteras.
⊗ ⊗	Istutettava alueen osa, jolla kaupunkikuvallisesti merkittävä puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uudistaa.	Del av område som ska planteras och där för stadsbilden viktigt trädbestånd ska bevaras och förnyas vid behov.
⊗ ⊗ ⊗ ⊗	Säilytettävä ja tarvittaessa uudistettava puurivi.	Trädrad som ska bevaras och vid behov förnyas.
⊗	Säilytettävä puu.	Träd som ska bevaras.
pp/h	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla huoltoajo on sallittu.	Gata reserverad för gång- och cykeltrafik, där servicetrafik är tillåten.
	KULTTUURIHISTORIALLISTEN KOHTEIDEN JA ALUEIDEN SUOJELU	SKYDD AV KULTURHISTORISKA OBJEKT OCH OMRÅDEN
sm	Alueen osa, jolla sijaitsee Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä sunnitelmista on pyydettävä Helsingin kaupunginmuseon lausunto.	Området är en del av fornlämningen som är fredad enligt lagen om fornminnen (295/1963). Utgrävning, överhöljning, ändring, skadande eller på annat sätt rubbning av området är förbjudet med stöd av lagen om fornminnen.Gällande planer på området eller i anslutning till det ska utlåtande inhämtas av Helsingfors stadsmuseum.
	Kaava-alue sisältää valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohteen (RKY 2009 Esplanadi-Bulevardi).	I plane området ingår följande byggda kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009 Esplanaden-Bulevarden).
	Rakennuksissa, puistossa ja muilla yleisillä alueilla suunnittelun tulee perustua riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin.	I byggnader, parker och andra offentliga utrymmen ska planeringen basera sig på tillräcklig uppdaterade utredningar.
VP/s	Puisto, joka on kaupunkikuvallisesti, maisemallisesti, kulttuurihistoriallisesti tai puistohistoriallisesti arvokas. Suojelu koskee historiallista puistokokonaisuutta. Historiallisiin säilytettäviin ja tarvittaessa uudistettaviin ominaispiirteisiin kuuluvat puut ja muu kasvillisuus, nurmialueet, puistokäytävät, muistomerkit, allasrakenteet ja esiintymislava.	Park som är landskapsmässigt, kulturhistoriskt, parkhistoriskt eller för stadsbilden värdefull. Skyddet gäller den historiska parkhelheten. Till de historiska särdrag som ska bevaras och vid behov förnyas hör träd och övrig vegetation, gräsytor, parkgångar, minnesmärken, bassängkonstruktioner samt scenen.

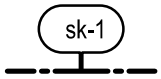
Rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti erityisen arvokas suojeltava rakennus. Suojelu koskee rakennuksen alkuperäisiä tai niihin verrattavia rakenteita, rakennusosia ja arvokkaita sisätiloja. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennusta ei saa purkaa.

Arkitektoniskt, historiskt eller för stadsbilden speciellt värdefull byggnad som ska skyddas. Byggnadens ursprungliga eller med dessa jämförbara konstruktioner, byggnadsdelar och värdefulla interiörer är skyddade. Reparationer och ändringar som utförs i byggnaden får inte försvaga dess värde eller förstöra dess särdrag. Byggnaden får inte rivas.

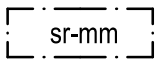
Rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokas suojeltava rakennus. Suojelu koskee rakennuksen julkisivuja ja vesikattoa sekä sen julkisia sisätiloja. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä. Rakennusta ei saa purkaa.

Arkitektoniskt, historiskt eller för stadsbilden värdefull byggnad som ska skyddas. Byggnadens fasader och yttertak och dess offentliga interiörer skyddas. Reparationer och ändringar som utförs i byggnaden får inte försvaga dess värde eller förstöra dess särdrag. Byggnaden får inte rivas.

Merkittävä kaupunkitila. Helsingin keskustan varhaisimpaan asemakaavaan pohjautuva rakennustaiteellisesti, puutarhataiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti erityisen arvokas kokonaisuus, johon kuuluvat katuakselit, puurivit, puistoalueet ja julkisivujen rajaama tila. Kokonaisuuteen liittyvien rakennusten julkisivuihin, massoitteluun, katonlappeisiin tai kadulle avautuvaan maantasokerrokseen ei saa tehdä sellaisia muutoksia, jotka heikentävät korttelijulkisivujen jäsentelyä, mittakaavaa ja yhtenäisyyttä tai merkittävän kaupunkitilan ominaispiirteitä. Katutila tulee säilyttää luonteeltaan avoimena. Ravintoloiden kesä- ja ympärivuotisten terassien tulee olla korkealaatuisia ja soveltua arvoympäristöön.

Stadsrum av betydelse. En på Helsingfors centrums tidigaste detaljplan baserad arkitektoniskt, historiskt och för stadsbilden speciellt värdefull helhet som omfattar gatuaxlar, trädrader, parkområden samt det av fasaderna inramade rummet. I fasader, byggnadsvolymer, takfall eller våningen i markplan som öppnar sig mot gata i de byggnader som hör till helheten får inga sådana ändringar göras som försvagar kvartersfasadernas indelning, skala och enhetlighet eller det betydande stadsrummets särdrag. Gaturummet ska bevaras öppet till sin karaktär. Restaurangernas sommar- och året runt uteserveringar ska vara av hög kvalitet och vara anpassade till den värdefulla miljön.

Suojeltava muistomerkki.

Minnesmärke som ska skyddas.

RAKENNUSOIKEUS JA TILOJEN KÄYTTÖ

Ravintolatila on varustettava rasvanerottelukaivolla ja katon ylimmän tason yläpuolelle johdettavalla rasvahormilla.

BYGGRÄTT OCH ANDVÄNDNING AV UTRYMMEN

Restaurans lokalen ska förses med fettavskiljningsbrunn och en imkanal som ska ledas upp ovanför takets högsta nivå.

KAUPUNKIKUVA JA RAKENTAMINEN

Ravintolatiloissa tulee olla esteetön sisäänkäynti suoraan maantasosta.

Restaurans lokalerna ska ha tillgänglighetsanpassad entré direkt från marknivån.

Ilmanvaihtokonehuoneet ja muut tekniset tilat tulee integroida rakennukseen eikä niitä saa sijoittaa katolle erillisiin rakennusosiin.

Maskinrum för ventilation och övriga tekniska utrymmen ska integreras i byggnaden och får inte placeras i separata byggnadsdelar på taket.

Jätetila tulee sijoittaa talousrakennukseen.

Soprum ska placeras i ekonomibyggnader.

ULKOALUEET

Historiallisen puistokokonaisuuden arvokkaita ominaispiirteitä tulee ylläpitää, vahvistaa ja osin palauttaa.

Alueelle sijoitettavien rakenteiden, pinnoitteiden, istutusten ja kalusteiden sekä ulkovalaistuksen tulee olla laadukkaita sekä kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaaseen katu- ja puistoympäristöön sopivia.

Puistoalueet ja niiden kasvillisuudesta koostuvat katuihin rajautuvat julkisivut tulee säilyttääja hoitaa niin, ettäniiden kulttuurihistoriallinen, puutarhataiteellinen ja kaupunkikuvallinen arvo säilyy.

Puistokokonaisuuden keskiakselille Teatteriesplanadilta Kappeliesplanadille ei saa sijoittaa keskiakselin näkymää heikentäviä rakenteita. Avoin näkymä tulee jatkua Kauppatorin suuntaan.

Puistoalueelle ei saa sijoittaa mainoksia.

Katujen historialliset pintamateriaalit tulee säilyttää. Mikäli pintamateriaaleja kunnostetaan, tulee se tehdä alkuperäistä vastaavalla tavalla.

Alueelle tulee tehdä valaistuksen yleissuunnitelma.

Alueen ulkovalaistuksen tulee olla hillittyä ja historialliseen ympäristöön sopivaa.

Kaikki maanalaiset tilat on sijoitettava ja rakennettava siten, ettei niistä tai niiden rakentamisesta aiheudu vahinkoa rakenteille tai kulttuurihistoriallisille arvoille. Tiloja rakennettaessa alueen puusto ja sen elinolosuhteet tulee säilyttää.

Alueella suoritettavien korjaustöiden tulee perustua ajantasaiseen ympäristö- ja rakennushistorialliseen selvitykseen, jossa määritellään alueen tai rakennuksen säilytettävät ja vahvistettavat ominaispiirteet. Alueella tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät saa heikentää sen arvoa tai hävittää sen ominaispiirteitä.

UTOMHUSOMRÅDEN

Den historiska parkhelhetens värdefulla särdrag ska upprätthållas, stärkas och delvis återställas.

De konstruktioner, ytbeläggningar, planteringar och möbler som placeras i området samt utomhusbelysningen ska vara högklassiga och anpassade till den kulturhistoriskt och arkitektoniskt värdefulla gatu- och parkmiljön.

Parkområdena och deras mot gatorna gränsande fasader som består av vegetation ska bevaras och skötas så att dess kulturhistoriska, trädgårdskonstnärliga och för stadsbilden betydande värde bevaras.

Längs parkhelhetens mittaxel från Teateresplanaden till Kapellesplanaden får inte placeras konstruktioner som försvagar utsikten längs mittaxeln. Den öppna vyn ska fortsätta mot Salutorget.

På parkområdet får inte placeras reklam.

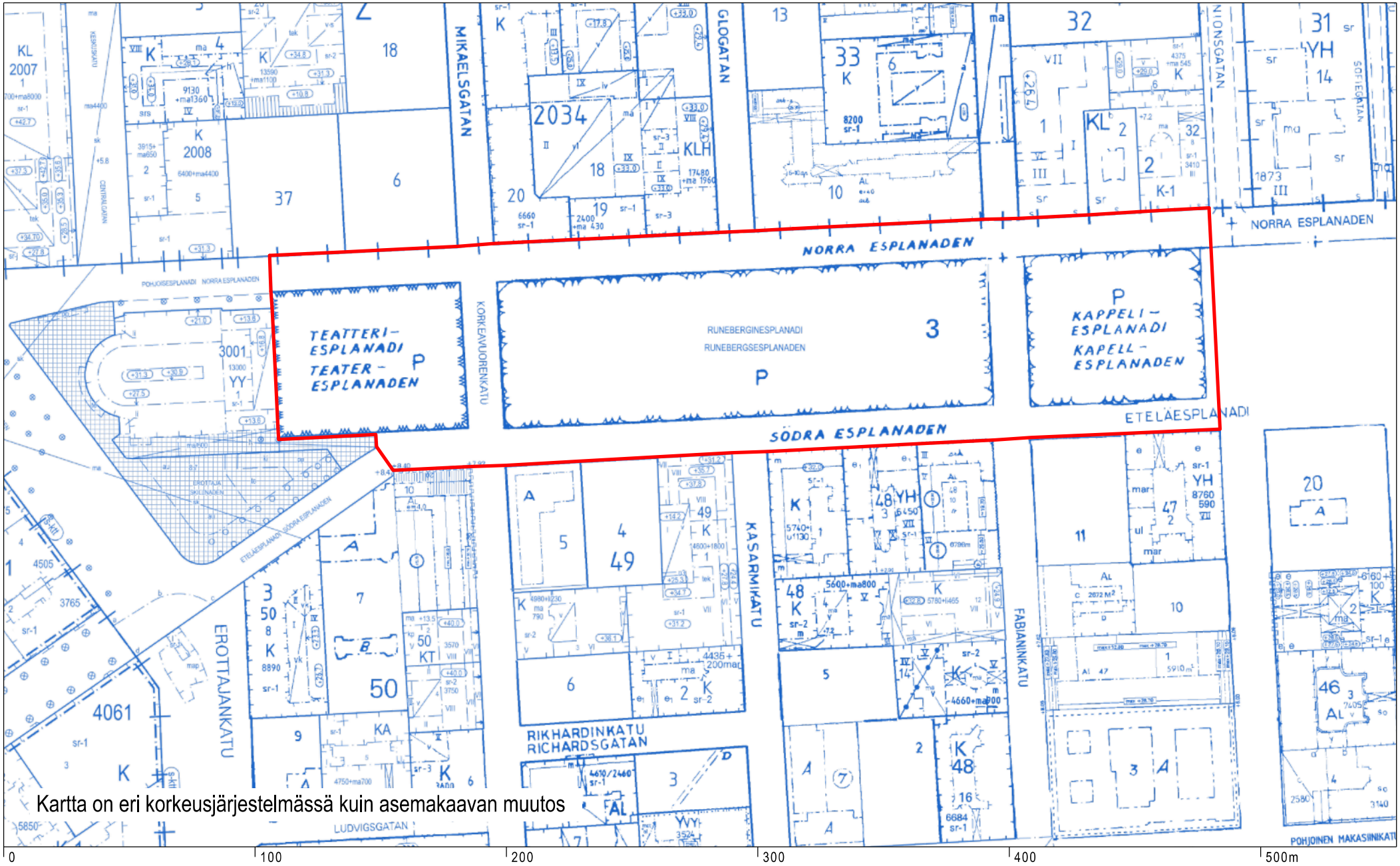
Gatornas historiska ytmaterial ska bevaras. Om ytmaterialen iståndsätts ska detta göras på ett sätt som motsvarar det ursprungliga.

En översiktsplan för belysning ska göras upp för området.

Områdets utomhusbelysning ska vara dämpad och anpassad till den historiska miljön.

Alla rum under marknivå ska placeras och byggas så att de inte åsamkar skada på konstruktioner eller kulturhistoriska värden. Då utrymmena byggs ska man spara så mycket som möjligt av områdets trädbestånd, i synnerhet tallar.

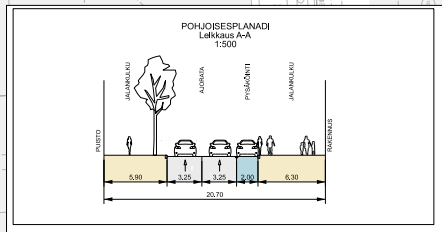
Reparationer som utförs i området ska basera sig på en uppdaterad miljö- och byggnadshistorisk utredning där områdets eller byggnadens särdrag som ska bevaras och stärkas definieras. Reparationer och ändringar som utförs i området får inte försvaga dess värde eller förstöra dess särdrag.

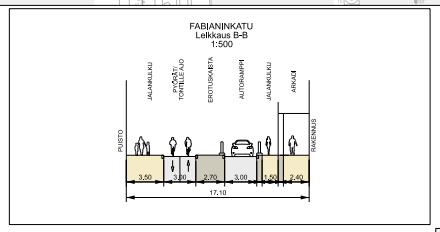

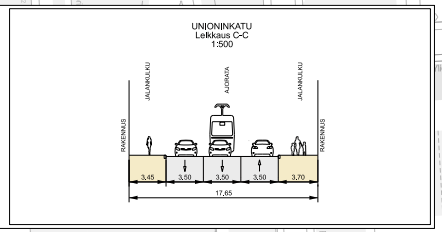
Kartta on eri korkeusjärjestelmässä kuin asemakaavan muutos

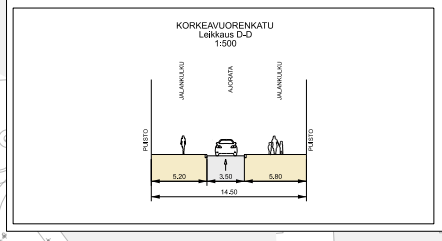
Ote ajantasakaavasta
Esplanadit, Kaartinkaupunki

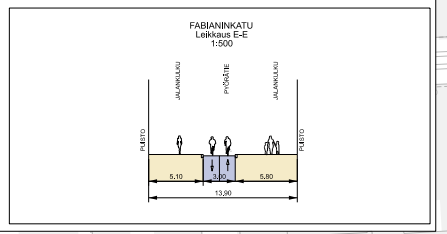
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

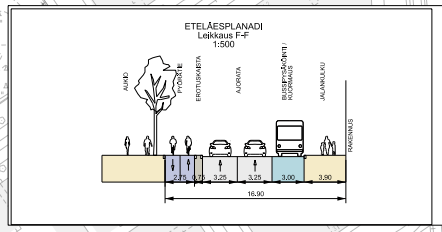

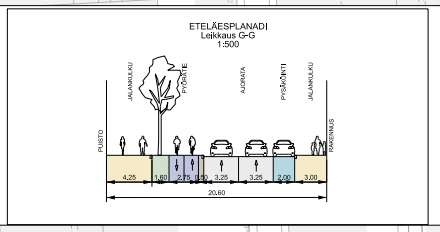

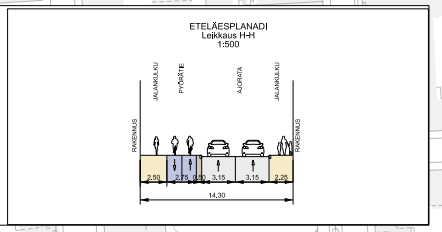

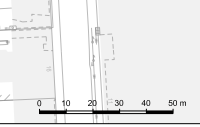

Helsinki Kaupunkiympäristön toimiala Liikenne- ja katusuunnittelu

Kaupunginosa
01, Kruunuunhaka 02, Kluuvi 03, Kaartinkaupunki

ESPLANADIEN YMPÄRISTÖN LIIKENNESUUNNITELMA

Liikennesuunnitelma

Mittakaava 1:1000	Diarionro HEL 2024-017144	Piirustusnro 8261	Päiväys	2.11.2026
	Hanke 2461_13		Muutettu pvm	
	Asemakaava 13013	Tasokoordinaatisto ETRS-GK25	Hyväksyjä	Reetta Putkonen
	Käsittelyt	Korkeusjärjestelmä N2000	Tarkastanut	Marek Salermo
			Laatinut	Tanell Nissinen

Runebergin patsas

Runebergin patsas. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Eino Leinon muistomerkki

Eino Leinon muistomerkki. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Zachris Topeliuksen muistomerkki

Zachris Topeliuksen muistomerkki "Taru ja totuus". Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Suojeltu kioskirakennus

Pohjoisesplanadin ja Korkeavuorenkadun risteyksessä oleva suojeltu kioskirakennus.
Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Suojeltu kioskirakennus

Eteläesplanadin ja Korkeavuorenkadun kulmassa oleva suojeltu kioskirakennus. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Suojeltu kioskirakennus

Pohjoisesplanadin ja Fabianinkadun kulmassa oleva suojeltu kioskirakennus. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Suojeltu kioskirakennus

Eteläesplanadin ja Fabianinkadun kulmassa oleva suojeltu kioskirakennus. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Kappelin ravintolarakennus

Kappelin ravintolarakennus. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

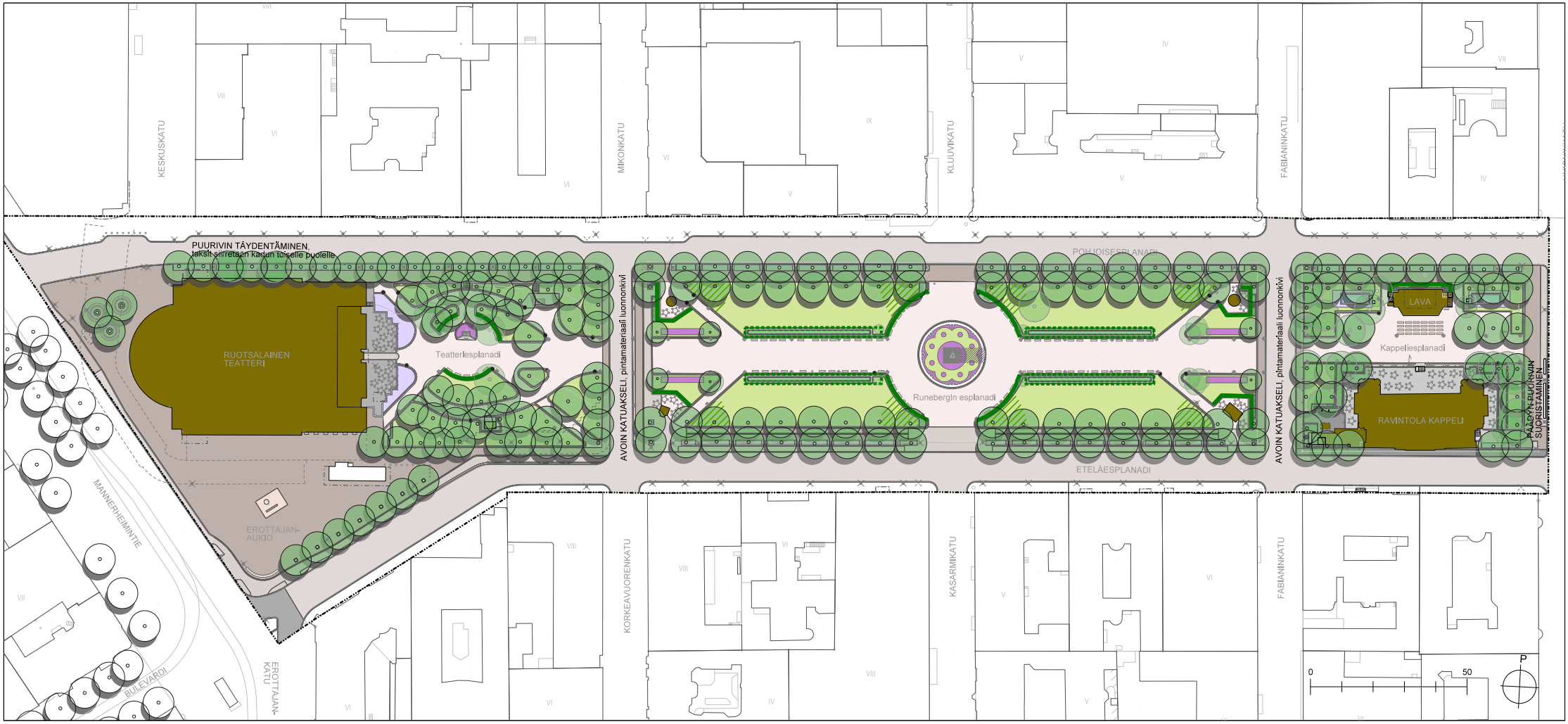
Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Esplanadin lava

Esplanadin lava. Kuvaaja: Tytti Wiinikka

Kuvaliite suojelukohteista
Esplanadit
Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

ASEMAPIIRUSTUS, PUUSTON JA KASVILLISUUDEN TAVOITETILA 1:600

MERKINTÖJEN SELITYS

KASVILLISUUS

TAVOITELTAVAT PUURIVIT
Nykyiset puurivit täydennetty YHS:n kehittämisperiaatteiden mukaisesti

AIKANAAN POISTUVA NYKYINEN PUU
Puun poistuttua vanhuuttaan korvausistutusta ei tehdä samalle paikalle. Korvausistutukset tehdään Tavoiteltavat puurivit -merkinnän paikkojen mukaisesti. Uusi paikka voi olla kaaviossa lähellä vanhan puun merkintää.

YKSITTÄISPENSAAT JA PENSASRYHMÄT, aluevaraus
tyylin mukaiset kerrokselliset ja monilajiset pensasistutukset

LEIKATUT MATALAT PENSASAIDAT,
korkeus 40 cm

LEIKATUT KORKEAT PENSASAIDAT,
korkeus 80 cm

NURMI

PERENNAISTUTUS

KESÄKUKKAISTUTUS

PINTAMATERIAALIT

LUONNONKIVI

LUONNOKIVIREITTI, aluevaraus
Runebergin patsaan edustan kiveys sovitetaan käyttömäärän ja -tarpeen mukaisesti yhteen istutussommitelman kanssa.

LÄPÄISEVÄ MATERIAALI PUIDEN ALLA
Murske, läpäisevällä materiaaliila saumattu kiveys tai avoin asfaltti.

KIVITUHKA

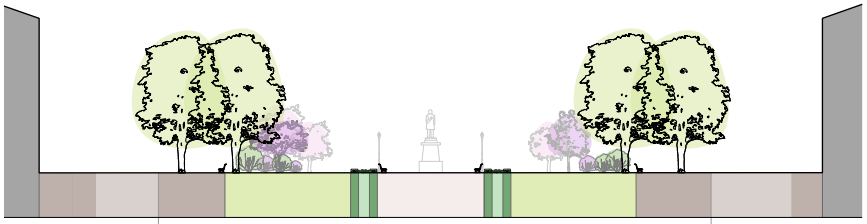
ASFALTTI

VESIALLAS

MAANALAINEN TILA

SUUNNITTELUALUEEN RAJA

PERIAATELEIKKAUS. TAVOITETILA 1:300

19.12.2025

maisema-arkkitehtitoimisto
NÄKYMÄ Oy
Mechelininkatu 34 B, 00260 Helsinki, p. 09-622 717 27

Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutukset auto- ja raitioliikenteeseen

4.9.2026
Taneli Nissinen, Annika Rantala, Jani Nuutinen

Helsinki

Vaikutusarvioinnin lähtökohdat

Helsingin ydinkeskustan liikenneverkon kehittämistä ohjaa Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 16.12.2024 [1]. Suunnittelua on ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman hyväksymisen jälkeen jatkettu sen mukaisesti niin, että Kaivokatu muutetaan joukkoliikennekaduksi ja Esplanadeilla säilyy nykyiset 2+2 kaistaa autoliikenteelle.

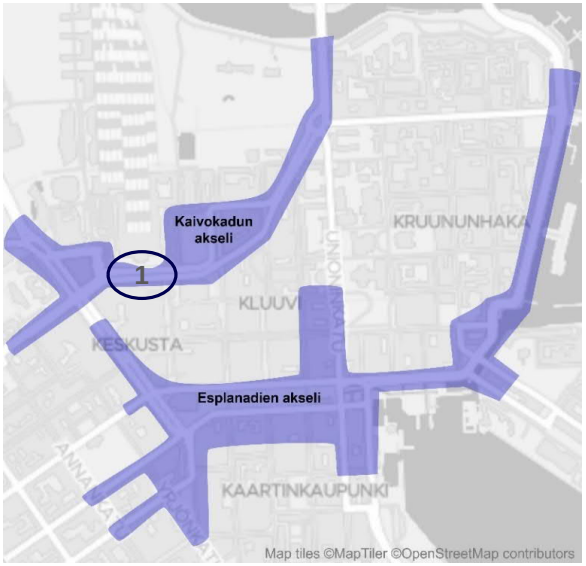
Kaivokadun joukkoliikennekaduksi muuttamisesta päätetään asemakaavalla [2] [1].

Kaivokadun asemakaavan vaikutuksia on tutkittu asemakaavoituksen yhteydessä. Kaivokadun asemakaavaehdotuksen liikenneselvityksen [3] perusteella merkittävimmät Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamisesta seuraavat vaikutukset etenkin autoliikenteelle johtuvat Kaivokadun joukkoliikennekaduksi muuttamisesta. Tämä johtuu siitä, että autoliikennettä pyrkii siirtymään Kaivokadulta Esplanadien akselille. Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutuksia on siksi arvioitu tilanteessa, jossa oletetaan, että Kaivokatu muutetaan joukkoliikennekaduksi.

1) Kaivokadun asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.5.2026. Kaavasta on valitettu, joten se ei toistaiseksi ole lainvoimainen.

Kaivokadun asemakaavaehdotuksen liikenneselvityksessä [3] on kuvattu tehtyjä liikenteellisiä vaikutusarviointeja ja niiden taustalla olevia mallinnuksia. Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutusarviointi perustuu auto- ja raitioliikenteen osalta samoihin liikenteen malleihin, jäljempänä kuvatuin tarkennuksin. Mallinnusten taustoja ei siksi ole kuvattu tarkemmin tässä dokumentissa. Mallinnukset on tehty noin vuoden 2030 tilanteeseen.

Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutuksia auto- ja raitioliikenteeseen on arvioitu liikenne-ennustemallilla sekä aamu- ja iltahuipputunnin toimivuustarkasteluilla.

Toimivuustarkastelujen tarkastelualueet Kaivokadun asemakaavaehdotuksen liikenneselvityksessä [3], sekä Kaivokadun joukkoliikennekatusosuus päärautatieaseman edustalla (1).

Tässä Esplanadien asemakaava-ehdotuksen vaikutusarvioinnissa on tarkasteltu tarkemmin vain Esplanadien akselia, sillä Esplanadien asemakaavalla ei ole tunnistettu olennaisia vaikutuksia Kaivokadun akselille.

Vaikutusarvioinnin vertailuasetelma ja olennaiset liikennejärjestelyt

Esplanadien asemakaavaehdotuksen vaikutusten arvioinnin vertailuasetelma

Vertailuvaihtoehto (VE0)

- Kaivokatu on muutettu joukkoliikennekaduksi
- Esplanadien akseli nykyisellään

Esplanadien asemakaavaehdotuksen mukainen tilanne (VE1)

- Kaivokatu on muutettu joukkoliikennekaduksi
- Esplanadien akselilla kaavaehdotuksen pohjana olevan liikennesuunnitelman mukainen tilanne, olennaisesti:
  - Fabianinkadun muutokset
  - Unioninkadun 2-suuntaistaminen

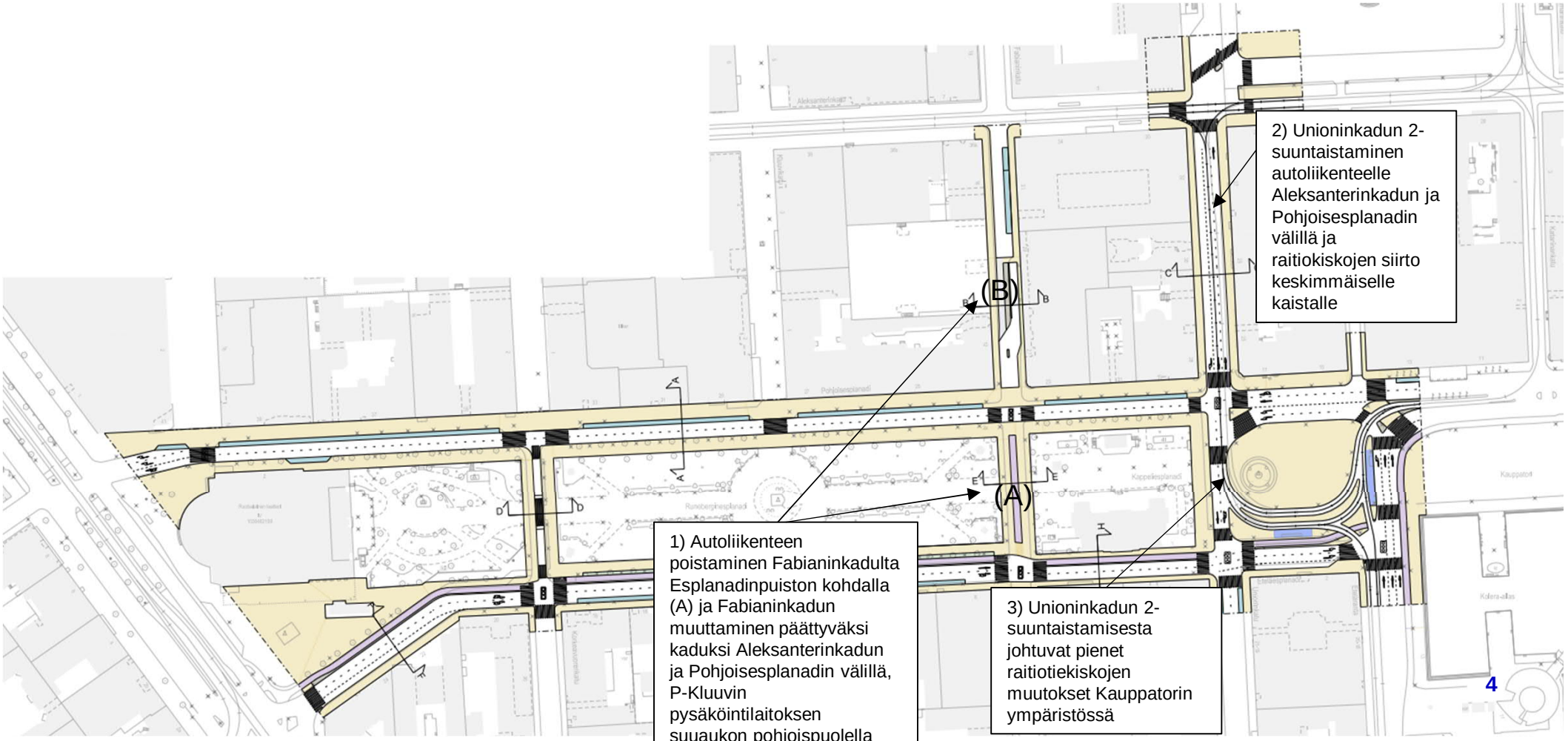
Auto- ja raitioliikenteen toimivuuden kannalta olennaiset muutokset Esplanadien asemakaavaehdotuksen mukaisessa tilanteessa (VE1) verrattuna VE0-tilanteeseen *(numerot viittaavat myös seuraavan sivun karttaan)*

1. Autoliikenteen poistaminen Fabianinkadulta Esplanadinpuiston kohdalla ja Fabianinkadun muuttaminen päättyväksi kaduksi Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin välillä, P-Kluuvin pysäköintilaitoksen suuaukon pohjoispuolella.
2. Unioninkadun kaksisuuntaistaminen välillä Aleksanterinkatu-Pohjoisesplanadi (nykyisin 2 kaistaa etelään, liikennesuunnitelmassa yksi kaista pohjoiseen ja 2 etelään).
3. Raitiotiekiskojen muutokset Kauppatorin ympäristössä (tässä suunnitelmassa on kuvattuna muutokset, jotka johtuvat Unioninkadun 2-suuntaistamisesta).

Muita liikennejärjestelyjä toimivuustarkasteluissa on kuvattu liitteessä 1.

Helsinki

Asemakaavaehdotuksen pohjana oleva liikenne-suunnitelma (VE1-tilanne)

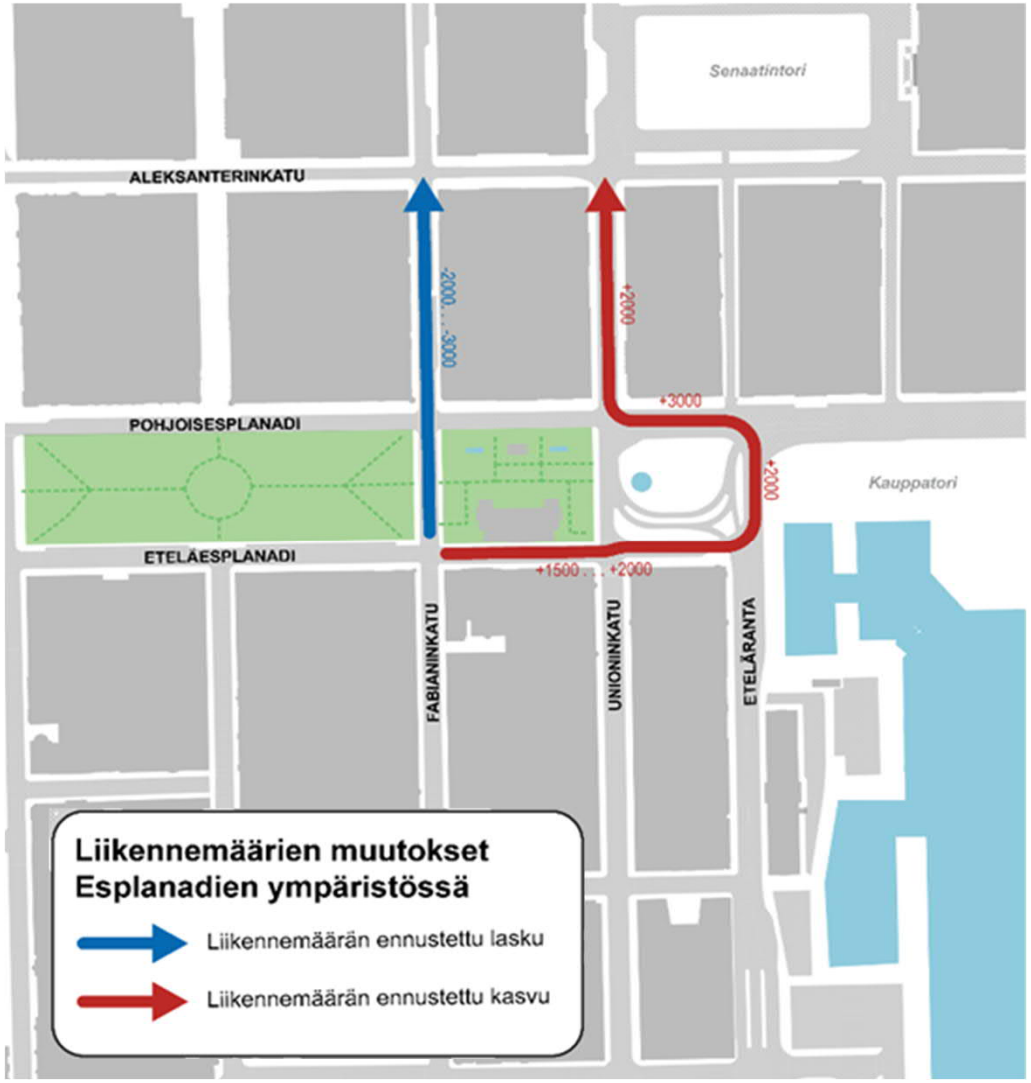

Helsinki

Vaikutukset autoliikenteeseen

Esplanadien asemakaavaehdotuksen merkittävin vaikutus autoliikenteelle syntyy Unioninkadun ja Fabianinkadun muutoksista. Unioninkatu kaksisuuntaistetaan Aleksanterinkadun ja Pohjoisesplanadin välillä, jolloin autoliikenne Esplanadeilta Kluuvin ja Kruununhaan alueille ohjataan sen kautta.

Muutos lisää mallinnusten perusteella autoliikenteen määrää Unioninkadulla noin 2 000 ajoneuvolla vuorokaudessa Pohjoisesplanadin pohjoispuolella. Vastaavasti Fabianinkadulla liikennemäärä laskee kadun muutosten myötä merkittävästi, ja käytännössä Esplanadin puiston kohdalla autoliikennettä ei ole ollenkaan ja Fabianinkadulla välillä Aleksanterinkatu-Pohjoisesplanadi kadulle jää ainoastaan P-Kluuvin pysäköintiliikenne sekä huoltoliikenne.

Liikennemallilla arvioidut vuorokausiliikennemäärien muutokset

Helsinki

Yleistä toimivuustarkasteluista

Fabianinkadun muutosten ja Unioninkadun kaksisuuntaistamisen myötä Kruununhakaan suuntautuvaa autoliikennettä on nykyistä enemmän reitillä Eteläesplanadi-Eteläranta-Pohjoisesplanadi-Unioninkatu (kuvassa punainen nuoli). Tämän suunnan sujuvuuden varmistamiseksi toimivuustarkasteluissa Pohjoisesplanadin-Etelärannan liittymän liikennevalojen Pohjoisesplanadia idästä tulevan suunnan vihreän maksimipituutta lyhennettiin 9 sekunnilla VE0-tilanteeseen verrattuna, mikä pienentää kyseisen tulosuunnan maksimikapasiteettia. Sama muutos liikennevaloihin tehtiin sekä aamu- että iltahuipputunnin tarkasteluissa.

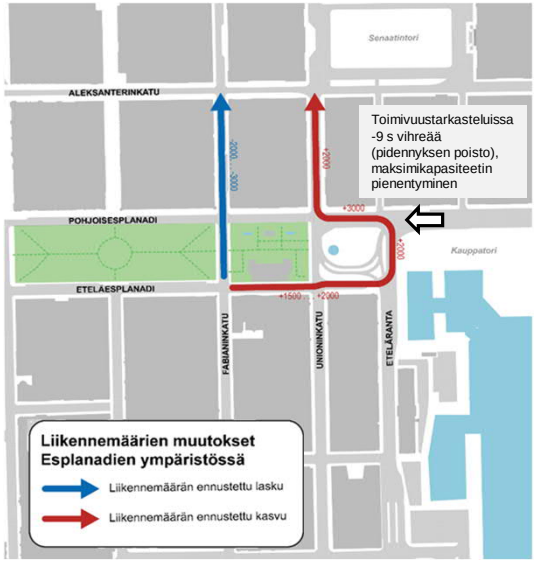
Liikennevalomuutosten seurauksena autoliikenteen sujuvuus heikkenee hieman Pohjoisesplanadilla liittymän itäpuolella – eli Kauppatorin kohdalla länteen päin – sekä aamu- että iltaruuhkassa. Vaikutus ei kuitenkaan ole kriittinen tekijä idästä länteen Pohjoisesplanadia pitkin kulkevan autoliikenteen sujuvuudelle.

On myös huomattava, että toimivuustarkastelujen perusteella nykyinenkään reitti Eteläesplanadilta vasemmalle Fabianinkadulle kääntyen ja Pohjoisesplanadin ylittäen ei liikennevalojen vuoksi ole erityisen sujuva. Muutos autoliikenteen reitissä ei siten ole niin merkittävä kuin miltä se kartalta katsoen näyttää.

Käytännössä liikennevalomuutos toteutettiin toimivuustarkasteluissa poistamalla Pohjoisesplanadin-Etelärannan liittymässä idästä tulevan suunnan vihreän vaiheen pidennysmahdollisuus (9 sekuntia). *Tämä on toimivuustarkasteluissa käytetty kompromissi, jolla eri suuntien sujuvuus on tässä tarkastelussa saatu tasapainoon.*

Liikennevalosuunnittelu tarkentuu jatkosuunnittelussa. Esplanadien alueen liikennevaloista monet ovat yhteenkytkettyjä, joten liikennevalosuunnittelussa on huomioitava koko alueen valojärjestelmän toimivuus.

Siten asemakaavaehdotuksen lopulliset vaikutukset voivat hieman poiketa toimivuustarkastelun tuloksista tältä osin. Toisaalta huomioiden liikenne-ennusteiden epävarmuudet, on toimivuustarkasteluiden tuloksia joka tapauksessa tulkittava suuntaa-antavina.

Helsinki

Autoliikenne, aamuhuipputunti

Toimivuus-tarkasteluilla arvioidut aamuhuippu-tunnin (AHT) matka-ajat tilanteissa VE0 ja VE1.

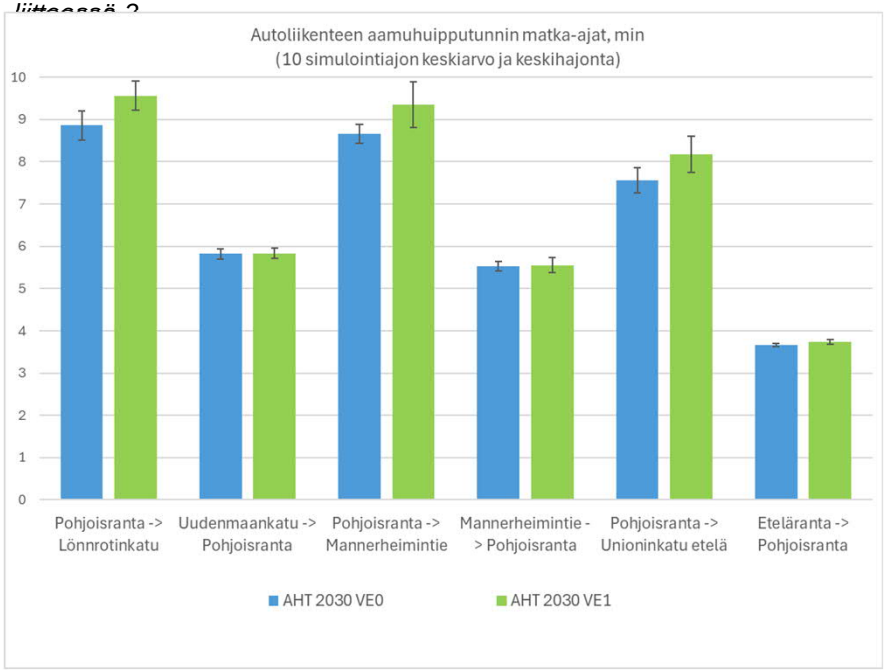
Tarkastellut reitit on esitetty kartalla liitteessä 2.

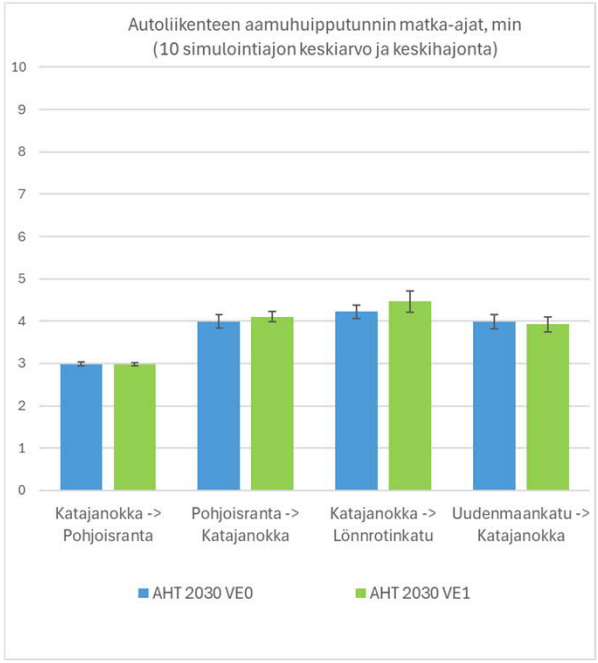
Toimivuustarkasteluilla tutkittiin Esplanadien asemakaavan vaikutusta **autoliikenteen** matka-aikoihin aamu- ja iltahuippu-tunteina.

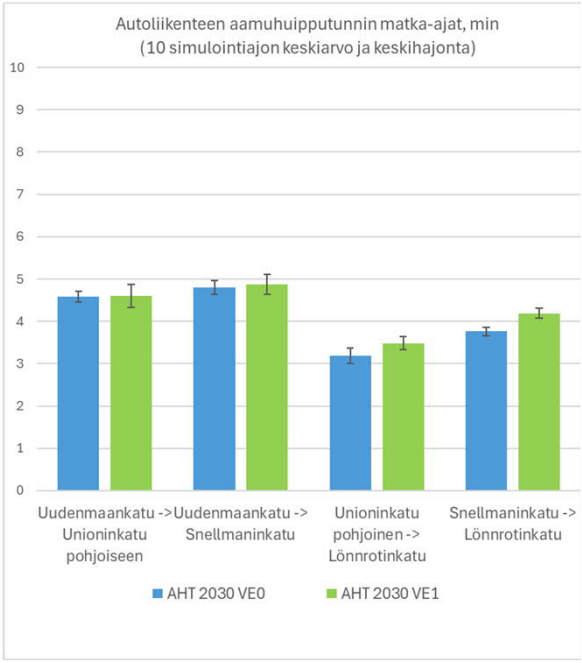
Edellä kuvattujen reitti- ja liikennevalomuutosten seurauksena aamuhuipputuntina autoliikenteen matka-ajat kasvavat toimivuus-tarkastelussa tarkastelluilla reiteillä suurimmillaan reilulla puolella minuutilla. Toisaalta monien reittien matka-aikoihin asemakaava-ehdotuksen mukaisilla muutoksilla ei ole juurikaan vaikutuksia.

Kuten edellä todettiin, tarkat vaikutukset riippuvat jatkosuunnittelussa tarkentuvasta liikennevalosuunnittelusta.

Käytetyillä oletuksilla Pohjoisrannasta länteen päin tulevilla matkoilla matka-aika pitenee hieman. Kruununhaasta lähtevillä matkoilla taas osa VE0:ssa Fabianinkatua käyttäneestä autoliikenteestä käyttää VE1:ssä Unioninkatua, mikä voi ajoittain jonouttaa Unioninkatua Pohjoisesplanadille tultaessa VE1:ssä hieman enemmän kuin VE0:ssa.

Helsinki

Autoliikenne, iltahuipputunti

Toimivuus-tarkasteluilla arvioidut iltahuippu-tunnin (IHT) matka-ajat tilanteissa VE0 ja VE1.

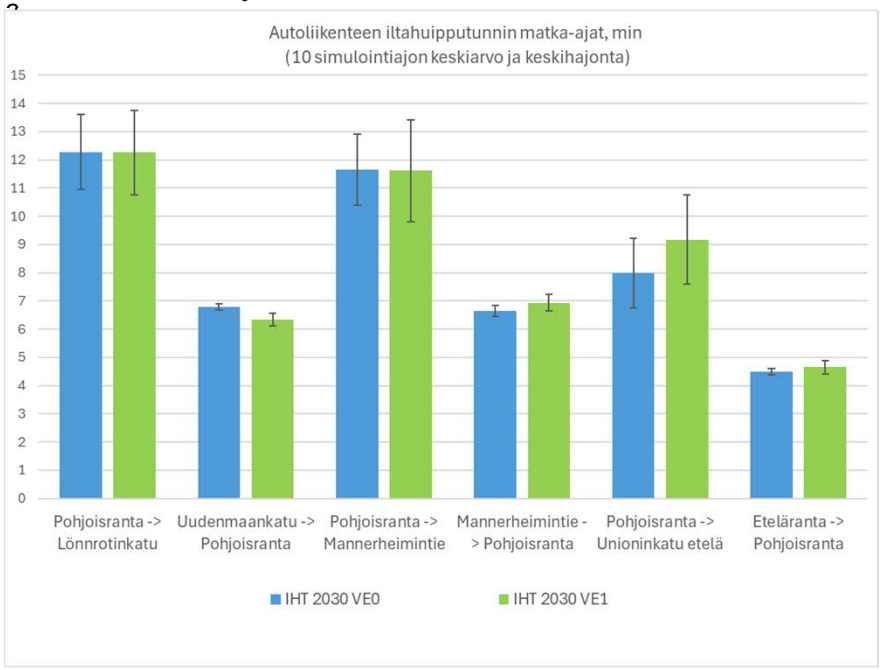
Tarkastellut reitit on esitetty kartalla liitteessä 2

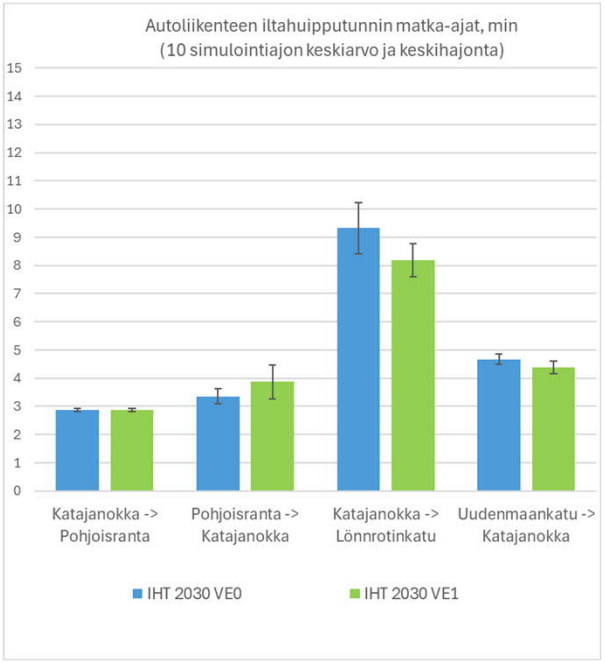
Iltahuipputuntina autoliikenteen matka-ajat kasvavat toimivuustarkastelussa tarkastelluilla reiteillä suurimmillaan reilulla minuutilla. Monien reittien matka-aikoihin asemakaavaehdotuksen mukaisilla muutoksilla ei ole juurikaan vaikutuksia, ja joillakin reiteillä matka-ajat voivat toimivuustarkastelun perusteella keskimäärin hieman lyhentyä.

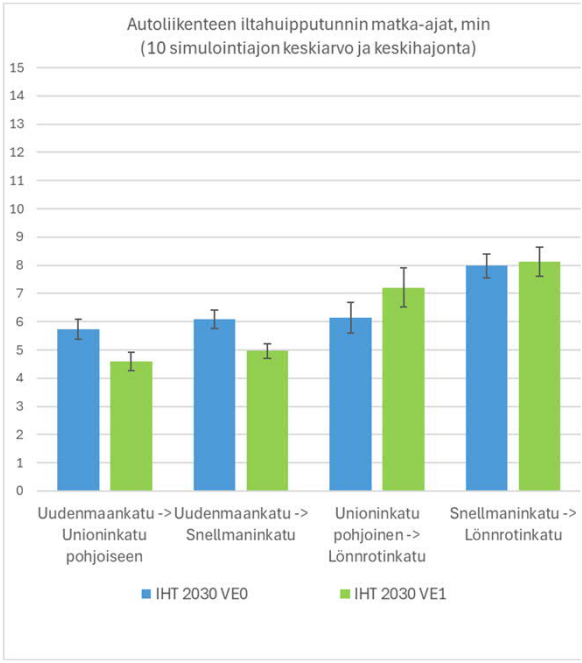
Lopullinen tasapaino sen osalta, mitkä matkat hieman nopeutuvat ja mitkä taas hidastuvat, riippuu edellä kuvatusti jatkosuunnittelussa tarkentuvasta liikennevalosuunnittelusta.

Muutokset eroavat hieman aamuhuipputunnin tuloksista etenkin erilaisen liikennetilanteen takia, mm. Pohjoisrannasta länteen suuntautuvilla matkoilla ei näy vastaavaa kasvua matka-ajassa kuin aamuhuipputunnin tuloksissa.

Kuten aamuhuipputuntinakin, Kruununhaasta lähtevillä matkoilla osa VE0:ssa Fabianinkatua käyttäneestä autoliikenteestä käyttää VE1:ssä Unioninkatua, mikä voi ajoittain jonouttaa Unioninkatua Pohjoisesplanadille tultaessa VE1:ssä hieman enemmän kuin VE0:ssa.

Helsinki

Vaikutukset raitio- ja bussiliikenteeseen

Vaikutukset raitioliikenteeseen

Toimivuustarkasteluissa tarkasteltiin myös raitioliikenteen matka-aikojen muutoksia Esplanadien akselilla (tarkastellut reitit liitteessä 2). Toimivuustarkastelujen perusteella Esplanadien asemakaava-ehdotus ei juurikaan vaikuta raitioliikenteen matka-aikoihin, mikä on odotettavissa, koska muutokset ovat raitioliikenteen kannalta pieniä.

Vaikutukset bussiliikenteeseen

Esplanadien asemakaavan vaikutusalueella ei kulje linjaliikenteen (Helsingin seudun liikenteen) busseja. Asemakaavalla ei siten ole vaikutusta paikalliseen bussiliikenteeseen.

Matkailubussiliikenteeseen kohdistuvat lähtökohtaisesti samat vaikutukset kuin muullekin autoliikenteelle. Reitit muuttuvat Fabianinkadun muutosten ja Unioninkadun kaksisuuntaistamisen myötä, ja reittimuutokset sekä niistä seuraavat tarpeet liikennevalomuutoksille vaikuttavat hieman myös matkailubussien matka-aikoihin etenkin ruuhka-aikoina.

Yhteenveto

Esplanadien asemakaavaehdotuksen merkittävin vaikutus autoliikenteelle on Fabianinkadun muutoksista ja Unioninkadun osuuden kaksisuuntaistamisesta johtuva autoliikenteen uudelleenreitittyminen Fabianinkadulta Unioninkadulle, ja lännestä tullessa ns. Mantan aukion ympäri. Matkoilla Kruununhaasta ja Kluuvista länteen autoliikennettä siirtyy Fabianinkadulta Unioninkadulle, mikä voi ajoittain jonouttaa Unioninkadulta Pohjoisesplanadille suuntaavaa liikennettä hieman nykyisiä liikennejärjestelyjä enemmän.

Fabianinkadulla autoliikenteen määrä laskee merkittävästi ja käytännössä Esplanadinpuiston kohdalla autoliikennettä ei ole ollenkaan. Fabianinkadulle välillä Aleksanterinkatu-Pohjoisesplanadi jää ainoastaan P-Kluuvin pysäköintiliikenne sekä huoltoliikenne. Unioninkadun liikennemäärä taas vastaavasti kasvaa autoliikenteen siirtyessä pääverkolle.

Autoliikenteen uudelleenreitittymisen takia Pohjoisesplanadin ja Etelärannan liittymään tarvitaan todennäköisesti pieniä muutoksia liikennevaloihin.

Toimivuustarkastelujen perusteella autoliikenteen uudelleenreitittyminen ja liikennevalo-ohjauksen muutokset pidentävät alueella joidenkin reittien matka-aikoja hieman ja toisaalta lyhentävät toisia. Matka-ajan muutokset olivat toimivuustarkastelussa valtaosin puolen minuutin luokkaa tai pienempiä ja suurimmillaan reilun minuutin. Vaikutukset ovat hieman erilaisia aamu- ja iltaruuhkassa etenkin Pohjoisesplanadin erilaisen liikennetilanteen takia. Vaikutusten tarkempi jakautuminen, eli millä reiteillä matka-aika hieman pitenee, ja millä mahdollisesti hieman lyhenee, tarkentuu jatkosuunnittelun yhteydessä tarkemmassa liikennevalosuunnittelussa.

Asemakaavaehdotuksella ei ole merkittävää vaikutusta joukkoliikenteeseen. Matkailubussiliikenteeseen alueella kohdistuvat samat vaikutukset kuin muuhunkin autoliikenteeseen.

Lähteet

[1] Ydinkeskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma (hyväksytty kaupunginhallituksessa 16.12.2024): https://paatokset.hel.fi/fi/asia/hel-2023-004653 (haettu 13.8.2026)

[2] Kluuvin Kaivokadun asemakaavan muutos (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 6.5.2026): https://paatokset.hel.fi/fi/asia/hel-2024-004023 (haettu 13.8.2026)

[3] Kaivokadun asemakaavaehdotuksen liikenneselvitys (Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala, 2025): lähteen [2] Kaivokadun asemakaavan kaupunkiympäristölautakunnan päätöksen 24.3.2026 liite 13: https://ahjojulkaisu.hel.fi/1C72617A-FD42-C0BD-BF87-9CAEE1A00004.pdf (haettu 13.8.2026)

[4] Liikennejärjestelyt, Erottajankadun ja Uudenmaankadun itäpää (hyväksytty kaupunkiympäristölautakunnassa 25.3.2025): https://paatokset.hel.fi/fi/asia/hel-2024-016009 (haettu 13.8.2026)

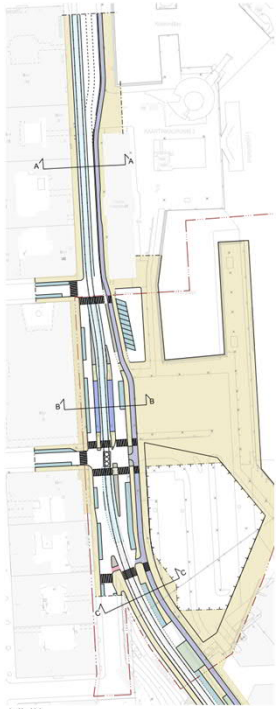
[5] Arkkitehtuuri- ja designmuseon asemakaava ja asemakaavan muutos (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 10.6.2026): https://paatokset.hel.fi/fi/asia/hel-2025-002475 (haettu 13.8.2026)

Liite 1. Muut liikennejärjestelyt tarkasteluissa

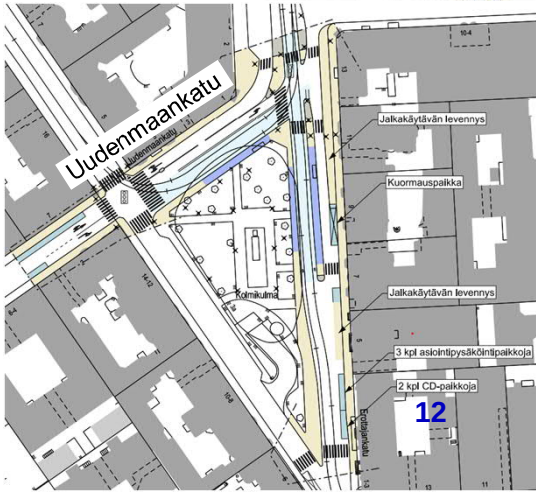
- Uudenmaankadun itäpää ja Erottajankadun eteläpää kaupunkiympäristölautakunnan päätöksen [4] mukaisesti:
  - Uudenmaankadun itäpäässä ja Erottajankadulla Ludviginkadun eteläpuolella 1 kaista idän suuntaan (kuva 2)
  - Erottajankadun eteläpää Uudenmaankadun liittymän eteläpuolella, joka on tonttikatu eikä osa Esplanadien akselin pääyhteyttä, on 1-kaistainen ja 1-suuntainen pohjoiseen päin (kuva 2).
- Erottajankadulla Ludviginkadun ja Eteläesplanadin välillä 3 kaistaa idän suuntaan (joista 1 Mannerheimintielle ja 2 Eteläesplanadille) (nykytilanteen mukainen järjestely, ei erikseen tehty päätöksiä).
- Muut ydinkeskustan liikennejärjestelyt vastaavat molemmissa tarkastelutilanteissa (VE0 ja VE1) Kaivokadun asemakaavaehdotuksen liikenneselvityksessä [3] kuvattua (noin vuoden 2030) tarkastelutilannetta:
  - Raitioliikenteessä oletetaan toteutuneiksi seuraavat hankkeet:
    - Kruunusiltojen raitiotiet (rakenteilla, liikenne käynnistyy arviolta vuonna 2027): uudet raitiolinjat 12 (Yliskylä-Hakaniemi) ja 11 (Kruunuvuorenranta-Pasila).
    - Länsi-Helsingin raitiotiet, eli lyhyemmin Länsiratikat (suunnittelu käynnissä, rakentaminen alkaa vuonna 2026): uudet raitiolinjat 14 (Erottaja-Kannelmäki) ja 5 (Eira-Kamppi-Töölö-Meilahti), sekä muutoksia nykyisiin raitiolinjoihin ja bussilinjoihin.
    - Hernesaaren raitiotie (lopullinen aikataulu riippuu Hernesaaren asemakaavan ja rakentamisen aikatauluista): raitiolinjan 6 jatke Hernesaareen.
  - Etelärannan järjestelyissä (kuva 1) on huomioitu Arkkitehtuuri- ja Designmuseon asemakaavan [5] liikennesuunnitelman mukaiset järjestelyt. Etelärannassa on pohjoisen suuntaan yksi kaista, joka Vanhan kauppahallin jälkeen aukeaa kolmeksi ryhmittymiskaistaksi ennen Eteläesplanadin liittymää.

Yhteenveto liikennejärjestelyistä tilanteissa VE0 ja VE1 on seuraavalla sivulla.

(1) Etelärannan liikennejärjestelyt tarkasteluissa ➡

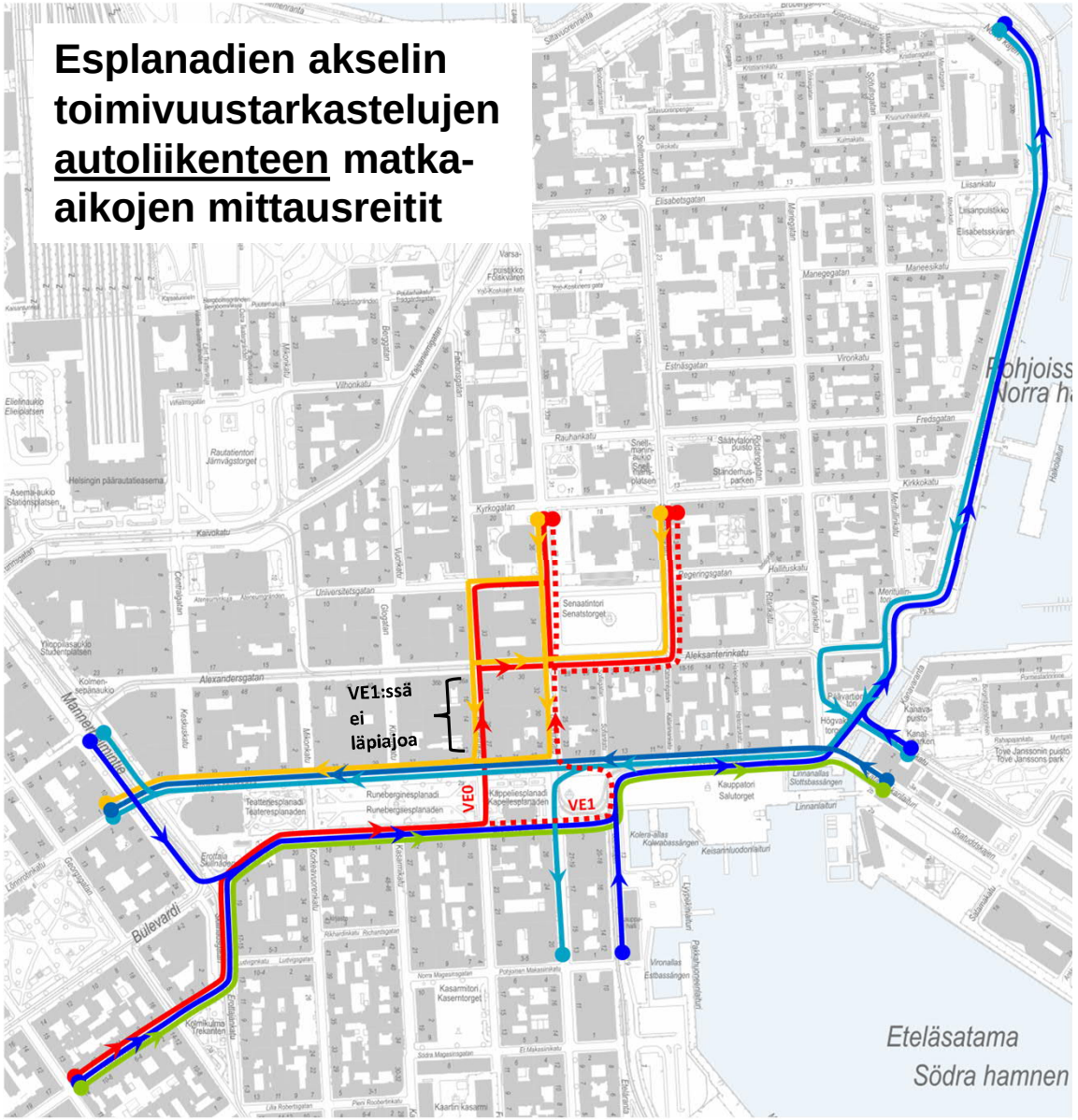
(2) Uudenmaankadun ja Erottajankadun päätöksen [4] mukaiset liikennejärjestelyt tarkasteluissa ⬇

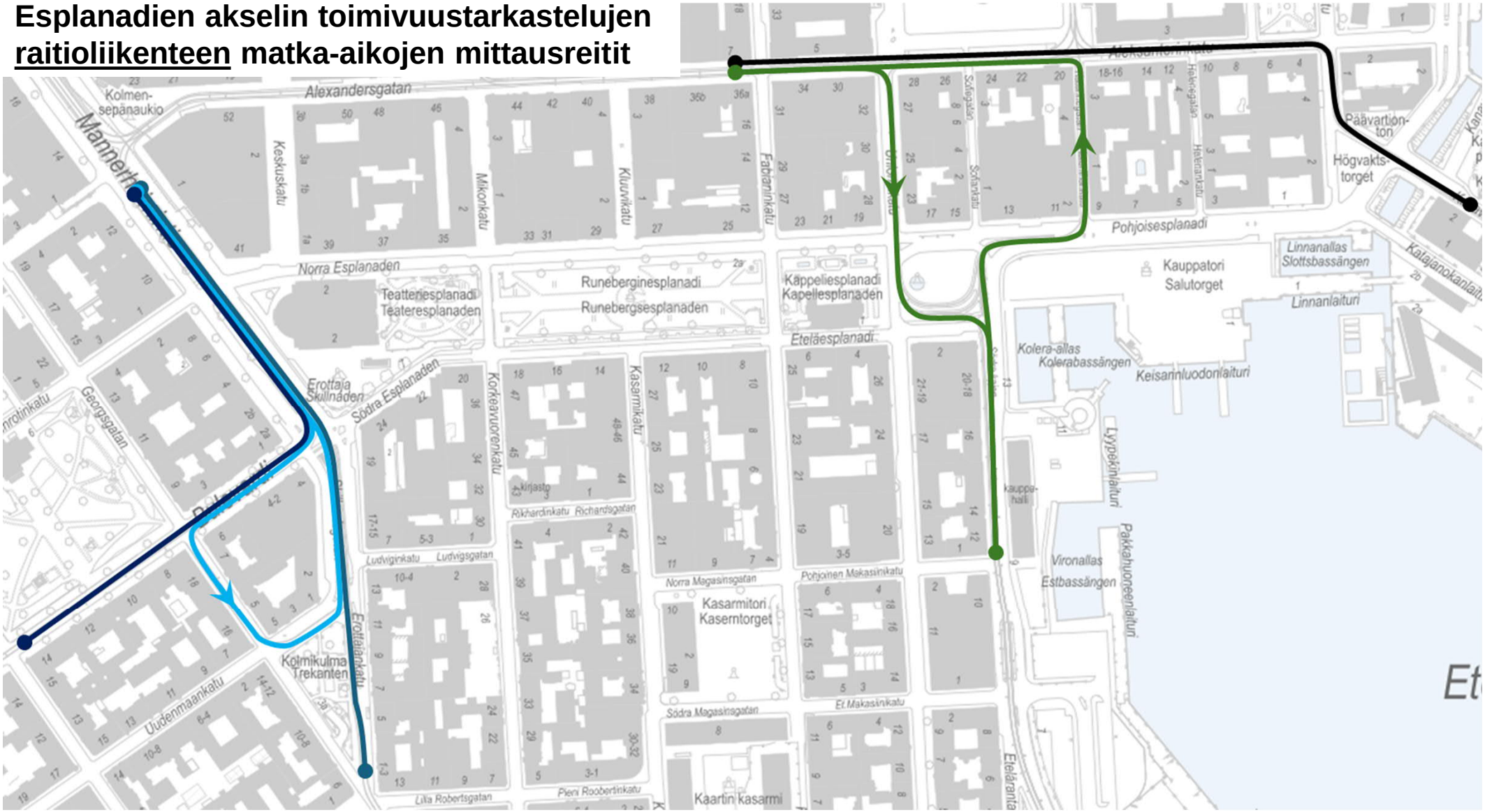
Yhteenveto liikennejärjestelyistä

	VE0	VE1
Kaivokatu ja sen ympäristö	Kaivokatu joukkoliikennekatuna	
Laivasillankatu/Eteläranta	Makasiinirannan ja Olympiarannan asemakaavaehdotuksen [5] liikennesuunnitelman mukaiset järjestelyt: pohjoisesta tulee 1 kaista, joka aukeaa kolmeksi ryhmittymiskaistaksi	
Etelärannan pohjoispää Eteläesplanadille tultaessa	Kuten nykyisin, 3 ryhmittymiskaistaa	
Uudenmaankadun itäpää ja Erottajankadun pohjoispää	Nykyisin voimassa olevat järjestelyt: Uudenmaankadun itäpäässä ja Erottajankadulla Ludviginkadun eteläpuolella 1 kaista itään päin (lautakunnan päätöksen [4] mukaisesti). Erottajankadulla välillä Ludviginkatu-Eteläesplanadi 3 kaistaa itään päin (kuten nykyisin), joista 1 Mannerheimintielle ja 2 Eteläesplanadille.	
Unioninkatu, välillä Aleksanterinkatu-Pohjoisesplanadi	1-suuntainen, kuten nykyisin	2-suuntainen
Fabianinkatu	Kuten nykyisin	Katkaistu autoliikenteeltä Esplanadin puiston kohdalla ja P-Kluuvin pysäköintilaitoksen suuaukon pohjoispuolella
Raitiotiekiskot Kauppatorin ympäristössä	Kuten nykyisin	Hieman eri tavalla kuin nykyisin, johtuen Unioninkadun 2-kaistaistamisesta
Esplanadit muutoin	Esplanadit muilta osin kuten nykyisin	Esplanadien asemakaavan pohjana olevan liikennesuunnitelman mukaisesti
Erottajankadun eteläpää	1-kaistainen ja 1-suuntainen pohjoiseen (lautakunnan päätöksen [4] mukaisesti).	

Liite 2. Matka-aikojen mittausreitit toimivuus-tarkasteluissa

Esplanadien akselin toimivuustarkastelujen <u>raitioliikenteen</u> matka-aikojen mittausreitit

Helsingin kaupunki
Asemakaavoitus

Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 58212
00099 Helsingin kaupunki

www.hel.fi